

**Uchwała Nr XLVI/632/17
Rady Miejskiej w Słupsku**

z dnia 28 grudnia 2017 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Słupska na lata 2016 - 2019

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1875, poz. 2232) oraz art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2017 r. poz. 2187)

**Rada Miejska w Słupsku
uchwala, co następuje:**

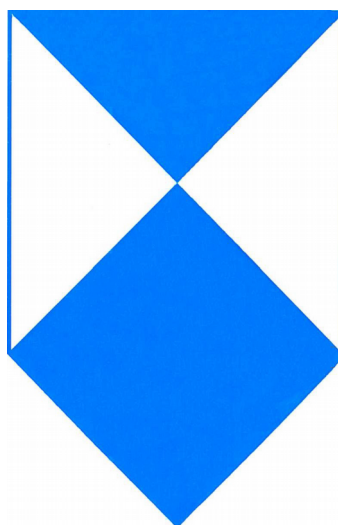
§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Miasta Słupska na lata 2016 - 2019, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Słupska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Załącznik do
Uchwały Nr XLVI/632/17
Rady Miejskiej w Słupsku
z dnia 28 grudnia 2017 r.

Program Opieki nad Zabytkami Miasta Słupska na lata 2016 - 2019

Słupsk - 2017 r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
 - 4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy).
 - 5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.
 - 5.2.1. Zarys historii obszaru gminy,
 - 5.2.2. Krajobraz kulturowy,
 - 5.2.3. Zabytki nieruchome,
 - 5.2.4. Zabytki ruchome,
 - 5.2.5. Zabytki archeologiczne,
 - 5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych,
 - 5.2.7. Dziedzictwo niematerialne,
 - 5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony.
 - 5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków.
 - 5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy.
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń.
7. Założenia programowe. Priorytety, kierunki i zadania programu opieki.
8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami.
9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami.
10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami.
11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków.

1. Wstęp

Przedmiotem opracowania jest Program Opieki nad Zabytkami Miasta Słupska, który przyjęty przez Radę Miejską w formie uchwały, jest elementem polityki samorządowej. Celem opracowania jest określenie zasadniczych kierunków i działań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami miasta Słupska. Będzie służył podejmowaniu planowych działań dotyczących inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Głównym beneficjentem realizacji programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców.

Program opieki nad zabytkami ma pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe miasta. Wskazane w programie działania są skierowane na poprawę stanu zabytków, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Gminny program opieki nad zabytkami, m.in. poprzez działania edukacyjne, ma budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej oraz roli i znaczenia lokalnych wartości i wspólnych korzeni. Wspólna dbałość o zachowanie tych wartości wzmacnia poczucie tożsamości, wspiera identyfikację jednostki z tzw. małą ojczyzną.

Współpraca środowisk samorządowych i konserwatorskich przy realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami powinna przynieść wszystkim stronom wymierne korzyści takich jak zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń, poprawa stanu obiektów zabytkowych, zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych, rozwój społeczno-gospodarczy.

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Podstawą prawną do sporządzenia Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Słupska, stanowi ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U.z2014r.poz.1446,z2015r.poz.397, 774, 1505, z 2016 r. poz. 1330, 1887, 1948, z 2017 r. poz. 60, 1086,1595.), która zgodnie z art. 87 ust. 1 zobowiązuje Prezydenta Miasta do sporządzania na okres czterech lat gminnego programu opieki nad zabytkami.

Program, o którym mowa ma na celu:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- 2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,

- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Zgodnie z art. 87 ust. 3-5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Gminny Program Opieki nad Zabytkami przyjmuje Rada Gminy po uzyskaniu pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Program podlega publikacji w Wojewódzkim Dzienniku Urzędowym. Sprawozdanie z realizacji przyjętego programu sporządza Prezydent Miasta i przedstawia je co dwa lata Radzie Miejskiej.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Obowiązujące uregulowania prawne, dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, zostały zawarte w szeregu dokumentów:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w trzech artykułach:
 - Art. 5: „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą równoważnego rozwoju.”
 - Art. 6 ust. 1: „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju oraz (...) udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związku z narodowym dziedzictwem kulturalnym”.
 - Art. 86: „Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa”.
- 2) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U.z2014r.poz.1446,z2015r.poz.397, 774, 1505, z 2016 r. poz. 1330, 1887, 1948, z 2017 r. poz. 60, 1086,1595) stanowi podstawę prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w kraju, określa politykę zarządzania zabytkami, wyznacza główne zadania państwa i właścicieli obiektów zabytkowych. Szczegółowe zapisy określają przedmiot, zakres, formy ochrony i opieki nad zabytkami, zasady finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków.

Zgodnie z Art.3 wyżej wymienionej ustawy poniższe określenia oznaczają:

- zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- zabytek nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których

mowa w pkt. 1;

- zabytek ruchomy - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt. 1;
- zabytek archeologiczny - zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytwórców bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem
- krajobraz kulturowy - przestrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i walory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka.

Artykuł 4 wyżej przywołanej ustawy mówi, że ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Ponadto Art.6 omawianej ustawy definiuje między innymi podstawowe pojęcia z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami oraz przedmiot, zakres, formy i sposób ich ochrony. W myśl tej ustawy ochronie i opiece podlegają (bez względu na stan zachowania):

Zabytki nieruchome będące, w szczególności:

- krajobrazami kulturowymi,
- układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- dziełami architektury i budownictwa,
- dziełami budownictwa obronnego,
- obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- cmentarzami,
- parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobowości lub instytucji.

Zabytki ruchome będące w szczególności:

- dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i porządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r. poz. 642, poz. 908, z 2013 r. poz. 829, z 2017 r. poz. 60, 1086),
- instrumentami muzycznymi,
- wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

Zabytki archeologiczne będące, w szczególności:

- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- cmentarzyskami,
- kurhanami,
- reliktnami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ochronie mogą podlegać również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Artykuł 7 wyżej przywołanej ustawy określa formy i sposób ochrony zabytków:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Artykuł 16 ust.1 omawianej ustawy wskazuje radę gminy jako organ tworzący park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej

tradycji budowlanej na podstawie uchwały, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Artykuł 17 przywołanej wyżej ustawy określa sposób zarządzania parkiem oraz zakazy i ograniczenia dotyczące terenu parku kulturowego.

Artykuł 18 wymienia dokumenty strategiczne sporządzane na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym, gdzie uwzględnia się ochronę i opiekę nad zabytkami oraz precyzuje co w szczególności zawierają wymienione koncepcje, strategie, analizy, plany i studia.

Artykuł 19 wskazuje, że studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uwzględniają ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenie, inne zabytki nieruchome znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków oraz parki kulturowe, ustalenia gminnego programu opieki nad zabytkami, strefy ochrony konserwatorskiej ustalone w zależności od potrzeb, na których obowiązują ograniczenia, zakazy i nakazy mające na celu ochronę znajdujących się na tych terenach zabytkach.

Artykuł 20 mówi o konieczności uzgadniania z wojewódzkim konserwatorem zabytków projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz ich zmian.

Artykuł 21 mówi o ewidencji zabytków jako o podstawie sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Artykuł 22 określa formę prowadzonej krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków.

Artykuł 89 wskazuje że organami ochrony zabytków są minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie wykonuje Generalny Konserwator Zabytków oraz wojewoda w imieniu którego zadania i kompetencje w tym zakresie wykonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków.

- 3) Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 z późn. zm.), gdzie w art. 7 ust. 1, pkt. 9 zostały określone zadania własne gminy: „zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne gminy obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”. Pośrednio do ochrony zabytków odnoszą się zadania obejmujące kwestie ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, bibliotek gminnych i innych instytucji kultury,

kultury fizycznej i turystyki, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy gminnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, promocji gminy.

- 4) Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2017 poz. 1073, 1566), określa zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej oraz zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy. Ustawa, mówi także, że w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnia się wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1.Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Słupska powinien funkcjonować w powiązaniu z dokumentami programowymi opracowywanymi na poziomie kraju. Należą do nich: Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 i Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017.

- 1) Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 wraz z uzupełnieniem na lata 2004-2020 (przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21.09.2004 r.)

Głównym celem strategicznym jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturowego regionów w Polsce poprzez m.in. zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywną ochronę zabytków. Wśród kierunków działań wymieniono kompleksową rewaloryzację obiektów zabytkowych, ich adaptację na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, społeczne, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości, promocję potencjału kulturowego regionów.

Instrumentem realizacji Strategii jest Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i dziedzictwa kulturowego”.

Wśród najważniejszych celów strategicznych państwa w sferze ochrony zabytków wymieniono:

- przygotowania skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami,
- podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa,
- poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służb konserwatorskich,
- intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zachowania zabytków nieruchomych.

2) Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030.

Uchwałą Nr 125/2014 z dnia 24 czerwca 2014 roku Rada Ministrów określiła Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 roku, która będzie realizowana poprzez realizację celów szczegółowych:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

3) Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 26.03.2013 r.)

Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego jest wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju. Głównemu celowi przyporządkowano cztery cele szczegółowe, wśród których czwarty, „Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego”, priorytet 4.1. „Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej” odnieść można do ochrony dziedzictwa kulturowego. Wśród kierunków działań wymienia się:

- tworzenie warunków wzmacniania tożsamości i uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym,
- ochronę dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu,
- digitalizację, cyfrową rekonstrukcję i udostępnianie dóbr kultury.

W Strategii podnosi się również kwestię aktywnego udziału społeczeństwa w ochronie zabytków i opiece nad nimi.

4) Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami.

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017, przyjęty w dniu 24 czerwca 2014 roku przez Radę Ministrów, jest narzędziem realizacji polityki konserwatorskiej w wymiarze ogólnokrajowym, umożliwia koordynowanie działań wielu podmiotów skoncentrowanych na ochronie zabytków, tj.: organów konserwatorskich, instytucji kultury i osób prywatnych zaangażowanych

w społeczną opiekę nad zabytkami. Głównym celem programu jest wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków oraz poprawa stanu zabytków w Polsce. Program pozwala ujednolicić politykę konserwatorską w wymiarze ogólnokrajowym oraz ułatwia skoordynowanie działań wielu podmiotów skoncentrowanych na ochronie zabytków, tj.: organów konserwatorskich, instytucji kultury i osób prywatnych zaangażowanych w społeczną opiekę nad zabytkami.

Program ten realizowany jest za pośrednictwem celów szczegółowych:

- a) Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce.
- b) Wzmocnienie synergii działań organów ochrony zabytków.
- c) Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.

W ramach Krajowego Programu zdefiniowane zostały także zagadnienia horyzontalne, rozumiane jako tematy przewodnie, których problemy zostały poruszone, w co najmniej dwóch obszarach diagnozy oraz dwóch celach szczegółowych. Wskazują one priorytety w obszarze ochrony zabytków przyjęte do realizacji do 2017 roku:

- a) uporządkowanie sfery ochrony zabytków nieruchomych - uporządkowanie rejestru, a także podniesienie jakości służb w zakresie realizacji pozostałych zadań w odniesieniu do zabytków nieruchomych,
- b) dostosowanie prawa i praktyk ochrony zabytków w Polsce do standardów międzynarodowych,
- c) wzmocnienie realizacji konstytucyjnej zasady pomocniczości, w szczególności w odniesieniu do zadań realizowanych przy zaangażowaniu obywateli lub skierowanych bezpośrednio do nich,
- d) zwiększenie efektywności ochrony lokalnego dziedzictwa kulturowego - poprawa przepływu informacji pomiędzy organami ochrony zabytków, a społecznością żyjącą w ich otoczeniu,
- e) zwiększenie zaangażowania samorządów (w szczególności na poziomie gmin) w ochronę zabytków i opiekę nad nimi, a także pobudzenie zaangażowania społecznego na rzecz ochrony zabytków,
- f) działania administracyjne zmierzające do zwiększenia dostępności obiektów zabytkowych dla osób niepełnosprawnych.
- g) Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Słupska na lata 2016-2019 wpisuje się w cele strategiczne dotyczące ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego realizowane na szczeblu krajowym.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa.

1) Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.

Województwo Pomorskie jest obszarem o wysokim potencjale turystyczno-rekreacyjnym środowiska przyrodniczego i kulturowego jak wskazano w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, która została przyjęta przez Sejmik Województwa Pomorskiego w dniu 24 września 2012 roku (uchwała nr 458/XXII/12). W dokumencie tym wskazano, iż „W strategicznym interesie województwa jest wzmacnianie: aktywności mieszkańców tak, by mieli większą szansę na pracę odpowiadającą ich aspiracjom, rozumieli potrzebę i dążyli do zdobywania nowych umiejętności, byli przedsiębiorczy, twórczy i otwarci na poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań, dążąc jednocześnie do zachowania pomorskich tradycji i dziedzictwa kulturowo-historycznego, by współdziałali na rzecz rozwoju wspólnoty regionalnej i społeczności lokalnych, a także by byli aktywni jako uczestnicy życia kulturalnego, animatorzy kultury, obywatele, sąsiedzi, członkowie organizacji pozarządowych lub nieformalnych sieci współpracy”. Pomorskie charakteryzuje się unikatowym środowiskiem i walorami krajobrazowymi oraz różnorodnością kulturową, wynikającą z tożsamości regionalnej i lokalnej czerpiącej z dziedzictwa poszczególnych regionów oraz tradycji morskich.

Dziedzictwo kulturowe coraz częściej traktowane jest jako istotny czynnik rozwoju lokalnego (sposób na aktywizację gospodarczą, tworzenie nowych miejsc pracy oraz kreowanie pozytywnego wizerunku danego obszaru). Znaczenia zaczynają nabierać regionalne produkty kulinarne i żywność wysokiej jakości.

Województwo oferuje również szerokie możliwości uczestnictwa w kulturze. Liczne inwestycje w obiekty kultury oraz coraz ambitniejsze wydarzenia kulturalne (wystawy, spektakle i festiwale) pozwoliły na stworzenie nowej jakościowo oferty artystycznej rozpoznawalnej w skali krajowej i międzynarodowej. Wpływa to na wielokierunkowy rozwój turystyki czyniąc region jedną z kluczowych destynacji w kraju (trzecia pozycja pod względem udzielonych noclegów). Niedostateczna jest jednak kompleksowość produktów turystycznych i kulturalnych oraz ich aktywna i spójna promocja.

Województwo znajduje się w czołówce polskich regionów pod względem poziomu, warunków i jakości życia. Przekłada się to na zadowolenie z życia i pozytywne postrzeganie przyszłości przez mieszkańców.

Wizja Strategii Województwa Pomorskiego w roku 2020 zakłada, że będzie to region:

- trwałego wzrostu, w którym uruchamiane i wykorzystywane są zróżnicowane potencjały terytorialne dla wzmocnienia i równoważenia procesów rozwojowych;
- unikatowej pozycji, dzięki aktywności społeczeństwa obywatelskiego, silnemu kapitałowi społecznemu i intelektualnemu, racjonalnemu zarządzaniu zasobami środowiska, gospodarczemu wykorzystaniu potencjału morza oraz inteligentnym sieciami infrastrukturalnym i powszechnemu stosowaniu technologii efektywnych;

- będący liderem pozytywnych zmian społecznych i gospodarczych w Polsce i w obszarze Południowego Bałtyku.

Dodatkowymi atutami charakteryzującymi województwo pomorskie ma być atrakcyjna przestrzeń, tworząca trwałe podstawy rozwoju poprzez dostosowanie systemu transportowego i energetycznego do długofalowych potrzeb, racjonalne wykorzystanie zasobów i walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także ograniczanie i efektywne rozwiązywanie konfliktów przestrzennych, tworzenie wysokiej jakości przestrzeni, bezpieczeństwo powodziowe i energetyczne oraz przeciwdziałanie skutkom ekstremalnych zjawisk naturalnych w regionie.

W programie przyjęto różne zasady realizacji założeń. Jedną z nich jest zasada racjonalnego gospodarowania przestrzenią. Jej realizacja uwzględnia wymogi kształtowania ładu przestrzennego, zapewniając poszanowanie i efektywne wykorzystanie ograniczonego zasobu przestrzeni, w tym hamowanie chaotycznej suburbanizacji oraz presji inwestycyjnej na tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo. Realizacja tej zasady będzie bodźcem dla wzmocnienia powiązań polityki przestrzennej i społeczno-gospodarczej w regionie. Oznacza ona, że przedsięwzięcia o statusie strategicznym powinny spełniać kryterium jakości przestrzeni, korzystając z przyjętych przez Samorząd Województwa zasad zagospodarowania przestrzennego. Potencjałem województwa jest unikatowa oferta turystyczna i kulturalna. Kierunkami działań wskazane w celach operacyjnych są rozwój sieciowych i kompleksowych produktów turystycznych.

Oczekiwane efekty wynikające ze strategii:

- całoroczna, kompleksowa i atrakcyjna oferta turystyczna i kulturalna regionu obejmująca także efektywne wykorzystanie obiektów sportowych o randze krajowej;
- unikatowe walory naturalne, kulturalne i dziedzictwa kulturowego, w tym kulinarne, wykorzystywane w sposób racjonalny, efektywny i zrównoważony;
- wzmocniony wizerunek regionu oraz większa rozpoznawalność i spójność kluczowych regionalnych marek turystycznych i kulturalnych;
- silna współpraca pomiędzy podmiotami branży turystycznej i kulturalnej.

2) Program opieki nad zabytkami województwa pomorskiego na lata 2016-2019

Program został przyjęty uchwałą nr 274/XXVI/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 września 2016 r. Jego głównym założeniem jest stworzenie warunków dla kreowania i realizowania zadań z zakresu ochrony zabytków na terenie województwa pomorskiego oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego jako czynnika wpływającego na realizację planów rozwojowych regionu w zakresie jakości życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Celem Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2016-2019 jest wzmocnienie poziomu ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym województwa pomorskiego, służące zachowaniu zabytków, budowaniu tożsamości

regionalnej oraz promocji turystycznej regionu, poprzez działanie w zakresie poszczególnych priorytetów:

- zachowanie dziedzictwa kulturowego miast i wsi, poprzez działania w zakresie Konserwacji, renowacji i innych działań służących poprawie stanu zachowania: obiektów sakralnych (kościół, klasztory, kaplice, domy modlitwy, kapliczki przydrożne, cmentarze, kalwarie itp.), parków, ogrodów, zieleni komponowanej, kompozycji małej architektury.
- rewitalizacja zabytkowych zespołów ruralistycznych i urbanistycznych.
- zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą (montaż instalacji przeciwpożarowej i alarmowej, zabezpieczeń przeciw włamaniom, znakowanie i ewidencjonowanie zabytków ruchomych itp.).
- zachowanie kulturowego dziedzictwa morskiego i rzeczno-
- badanie, dokumentacja i promocja dziedzictwa kulturowego, poprzez wykonanie specjalistycznych opracowań badawczo-dokumentacyjnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych obejmujących:
 - inwentaryzacje architektoniczno - konserwatorskie,
 - ekspertyzy techniczne i konserwatorskie,
 - badania konserwatorskie, architektoniczne i archeologiczne,
 - programy prac konserwatorskich i restauratorskich.
- współpraca z instytucjami kultury oraz jednostkami naukowymi w zakresie rozpoznania regionalnego dziedzictwa kulturowego oraz wymiany informacji o jego zasobach.
- rozbudowa warstwy dziedzictwa kulturowego w ramach Systemu Informacji Przestrzennej.
- opieka nad zabytkami stanowiącymi mienie i własność samorządu województwa pomorskiego.

3) Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego

Plan, przyjęty uchwałą Nr 318/XXXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku, wskazuje pożądane zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym województwa. W kontekście ochrony dziedzictwa kulturowego są to, między innymi:

- racjonalna struktura przestrzenna obszarów chronionych i mniejsza presja inwestycyjna na obszarach o szczególnym znaczeniu dla zachowania zasobów przyrodniczych i kulturowych
- zachowane zasoby i walory dziedzictwa kulturowego, wykorzystywane w rozwoju społeczno-gospodarczym;
- skuteczna ochrona przestrzeni o wyjątkowych cechach symbolicznych, świadczących o tożsamości kulturowej i historycznej regionu, pozwalająca na zachowanie najcenniejszych zasobów i walorów dziedzictwa kulturowego;

Jednym z kierunków polityki przestrzennego zagospodarowania województwa jest ochrona obszarów o charakterystycznym krajobrazie kulturowym lub znaczeniu historycznym, która ma służyć zachowaniu, ochronie tożsamości historyczno-kulturowej oraz promocji zasobów i walorów kulturowych województwa, w szczególności obiektów zabytkowych i założeń przestrzennych poprzez przestrzeganie wskazanych zasad:

- zasada obejmowania ochroną planistyczną w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obiektów ujętych w gminnych ewidencjach zabytków oraz wartościowych obiektów historyczno-kulturowych nie objętych dotychczas żadną prawną formą ochrony,
- zasada harmonijnego kształtowania zagospodarowania przestrzennego obszarów i obiektów o wartościach kulturowych i krajobrazowych oraz ich otoczenia, w szczególności wpisanych do rejestru oraz wojewódzkiej ewidencji zabytków, ustanowionych pomników historii i parków kulturowych,
- zasada kształtowania otoczenia obiektów dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej w sposób kreujący przestrzeń publiczną integrującą mieszkańców, z uwzględnieniem i poszanowaniem wartości kulturowych i krajobrazowych,
- zasada obejmowania ochroną planistyczną w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obiektów ujętych w gminnych ewidencjach zabytków oraz wartościowych obiektów historyczno-kulturowych nie objętych dotychczas żadną prawną formą ochrony.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych miasta)

- 1) Strategia Rozwoju Miasta Słupska na lata 2017-2020, przyjęta uchwałą Nr XXXV/415/17 Miasta Słupska z dnia 25 stycznia 2017 roku, jest nadrzędnym dokumentem planistycznym miasta, określającym podstawowe kierunki rozwoju w długiej perspektywie czasu. Nakreśla wizję Słupska oraz wynikający z jej realizacji pożądany stan. Integruje plany rozwoju i modernizacji, wynikające z wyzwań przyszłości, z koniecznością rozwiązania najbardziej dotkliwych problemów dotyczących mieszkańców „tu i teraz”. Choć została opracowana na lata 2017-2022, to zaprezentowane wyzwania rozwojowe i cele strategiczne będą aktualne także później.

Ochrona dziedzictwa kulturowego zawiera się w kilku dziedzinach i kierunkach działania wskazanych w Strategii, takich jak: jakość życia, nowoczesna gospodarka, natura i surowce, mobilność i zrównoważony rozwój oraz przestrzeń miasta. W dziedzinie strategicznej „przestrzeń miasta” wskazano do realizacji następujące kierunki działania:

- rewitalizujemy i poprawiamy estetykę miasta o wysokim priorytecie
- dobrze planujemy przestrzeń o średnim priorytecie.

Priorytety powinny być osadzone w rozwijaniu jak najwyższej jakości życia mieszkańców w takich dziedzinach, jak przestrzeń, mobilność i środowisko oraz kultura.

Realizacja priorytetu „Rewitalizujemy i poprawiamy estetykę miasta”, którego realizacja ma doprowadzić do przywrócenia świetności zdegradowanym obszarom miasta, jest ściśle powiązana z realizacją z priorytetu „Chronimy przyrodę, rozwijamy tereny zielone” oraz „Rozbudowujemy ofertę turystyczną”, przez co może znacząco wpływać na poprawę komfortu życia w mieście.

Celem priorytetu „Rewitalizujemy i poprawiamy estetykę miasta” jest, aby słupskie Śródmieście, Stare Miasto i Podgórze stały się przestrzenią przyjazną do życia i samorealizacji, napędzającą również lokalną gospodarkę.

Przywracanie świetności zdegradowanym obszarom powinno być traktowane jako czynnik warunkujący rozwój i poprawę jakości życia mieszkańców oraz innych użytkowników tych terenów. Chcemy, aby słupskie Śródmieście, Stare Miasto i Podgórze, tak jak w latach przedwojennych, były świadectwem ambicji i gospodarności jego mieszkańców, przestrzenią przyjazną do życia i samorealizacji, kołem zamachowym lokalnej gospodarki.

2) Wieloletnia Prognoza Finansowa przyjęta uchwałą Nr XXXV/414/17 Rady Miejskiej w Słupsku z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej Miasta Słupska na lata 2017-2034 zakłada realizację zadań inwestycyjnych w latach:

- 2016-2017 -Restaurację kościoła Mariackiego i kościoła Najświętszego Serca Jezusowego w Słupsku jako elementów Szlaku Jakubowego;
- 2016-2019 -Rewitalizację podwórek i placów gminnych na terenie Miasta Słupska;
- 2016-2017 -Rewitalizację podwórka przynależnego do budynków Wspólnot Mieszkaniowych przy ul. Paderewskiego 6,7,8 i 10 oraz Wrocławskiej 1 w Słupsku w nawiązaniu do realizacji projektu "podwórko pokoleniowe";
- 2015-2021 - Słupski Zintegrowany Projekt Rewitalizacji;
- 2016-2019 - Słupskie Kliny Zieleni- urządzanie terenów zieleni na obszarze Miasta Słupska;
- 2017 - Renowacja budynków Ratusza przy Placu Zwycięstwa 1 i 3;
- 2017 - Nabycie nieruchomości w związku z realizacją Inwestycji polegającej na rewitalizacji ul. Długiej i Ogrodowej w Słupsku;
- 2017-2018 -Przebudowa Starego Rynku oraz Zagospodarowanie Starego Rynku w Słupsku oraz opracowanie dokumentacji technicznej wybudowania studni;
- 2016-2018 - Opracowanie modelu rewitalizacji społecznej, gospodarczej,przestrzennej, i środowiskowej obszarów śródmiejskich na przykładzie Miasta Słupska.

3) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Słupska, przyjęte uchwałą nr XLV/701/09 Rady Miejskiej w Słupsku z dnia 25 listopada 2009 roku.

Ochrona dóbr dziedzictwa kulturowego oraz kreowanie „image” miasta w oparciu o klimaty stylistyczne minionych epok. Wykreowanie osi kompozycyjnych wzdłuż historycznych traktów komunikacyjnych spinających funkcjonalnie ciągami pieszymi wnętrza urbanistyczne i obszary o znaczeniu turystycznym.

Dla obszaru „Centrum” objętego ochroną konserwatorską, ustanawia się następujące strefy:

- a) Strefa „A” - „Podgrodzie”, zaleca się nawiązanie stylistyczne, w kompozycji nowo projektowanych wewnątrz urbanistycznych oraz sylwecie tego kwartału zabudowy, do wartości dziedzictwa kulturowego początków ostatniego tysiąclecia, czasów kultury słowiańskiej na Pomorzu oraz szukania reminiscencji kompozycyjnych w warstwie kulturowej z czasów grodziska słowiańskiego prawobrzeżnego Słupska (materiały, szkło i aluminium nie słoma i drewno),
- b) Strefa „B” - „Stare Miasto”, zaleca się zmiany kompozycyjne pierzei ulic na podstawie konkursu urbanistycznego,
- c) Strefa „C” - „Śródmieście”, zaleca się klimaty stylistyczne lat 20-tych i 30-tych minionego stulecia.

4) Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miasta Słupska zawarte są zapisy, które określają zasady ochrony układów urbanistycznych, warunki konserwatorskie dotyczące realizacji nowej zabudowy w strefach ochrony konserwatorskiej oraz zasady ochrony zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków. Szczególnie istotne jest objęcie ochroną obiektów, budynków historycznych lub zespołów urbanistycznych, które nie są objęte innymi prawnymi formami ochrony. Plany wskazują również strefy ochrony archeologiczno - konserwatorskiej oznaczone na rysunkach poszczególnych planów.

5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

5.2.1. Zarys historii obszaru miasta

Pradzieje miasta Słupsk charakteryzują się pełną sekwencją chronologiczno-kulturową od mezolitu poczynając i na późnym średniowieczu kończąc (4000 p.n.e. - XVI w n.e.). Główny trzon osadnictwa pradziejowego tworzy łużycko-pomorski horyzont kulturowy, przy znacznym udziale horyzontu oksywsko-wielbarskiego (1700 p.n.e. - IV w n.e.). Istotny dla tożsamości kulturowej regionu jest udział osadnictwa wczesnośredniowiecznego (VII/VIII - XII wiek) o kontynuacji osadniczej od epoki brązu. Najstarsza osada (VII/VIII wiek) była usytuowana na wyspie zawartej pomiędzy nieistniejącymi obecnie odnogami rzeki. Na niej założono gród otoczony wałem drewniano-ziemnym oraz fosą. Uwarunkowania fizjograficzne oraz uwarunkowania historyczne i polityczno-gospodarcze w znacznym stopniu zadecydowały o lokalizacji grodu - siedziby władzy wojskowej i administracyjnej. Taką lokalizację uwarunkowało także istnienie w tym miejscu przeprawy przez Stupię na ważnym szlaku handlowo-komunikacyjnym Szczecin-Gdańsk (obecnie obszar między ulicami Partyzantów, Kościelną, Henryka Pobożnego, Garncarską, Szkolną i Armii Krajowej). Oprócz grodu i podgrodzia północnego, w obrębie ulic Traugutta, Kościuszki i Kaszubskiej, założono

osadę otwartą o charakterze rolniczo-hodowlanym i rybackim (historyczna wieś Biatkowo). Wzdłuż drogi prowadzącej do Gdańska, przy rozgałęzieniu do Smołdzina, funkcjonowała druga południowa osada przygodowa. W północno-wschodniej części wczesnośredniowiecznej przestrzeni osadniczej funkcjonowało miejsce kultu, prawdopodobnie założone na wcześniejszym grodzie (obecnie wzgórze kościoła p.w. Najświętszego Serca Jezusowego).

Od połowy XIII wieku tereny lewobrzeżne Słupi były intensywnie zasiedlane (na wcześniejszych pradziejowych strukturach osadniczych). Pierwsze wzmianki o występowaniu w tym miejscu miasta lokacyjnego pojawiają się w 1276 i 1278 roku. Natomiast w 1310 roku margrabiowie brandenburscy wystawili dla Słupska nowy przywilej lokacyjny na prawie lubeckim. Tworzące się miasto otrzymało kwadratowy rynek z ortogonalną siatką ulic ,co wpłynęło bezpośrednio na rozwój miasta pod względem przestrzennym, urbanistycznym i gospodarczo-administracyjnym. Relokowane miasto otrzymało nowy układ przestrzenny zachowany do dziś.

W drugiej połowie XIV wieku ukończono budowę murów miejskich miasta, którego głównymi osiami były trakty wschodnio-zachodni i północno-południowy. Tkanę mieszkalną stanowiła zabudowa drewniana, którą strawiły pożary w roku 1395 i 1477. Odbudowa miasta postępowała stopniowo. Około 1507 roku powstał kompleks zabudowań zamku książęcego, a uzupełnienie brakującej zabudowy w technologii murowanej, z zachowaniem własności i układu urbanistycznego w granicach murów miejskich.

Dynamiczny rozwój poza murami miejskimi datuje się na drugą połowę XVIII wieku (bodźcem rozwoju stało się odrębne prawo budowlane ustanowione dla miasta Słupska w 1720 roku oraz przyznanie licznych ulg pieniężnych na rozwój miasta). Jednak do końca XVIII wieku zabudowę miasta wyznaczają nadal średniowieczne mury obronne, wzbogacone w XVII wieku o nowożytny system ziemnych fortyfikacji w postaci wałów i bastionów. Wyjątkiem były zabudowania u wylotu bram miejskich: na zachód (przy obecnej ulicy Tuwima) - zespół szpitalny, karczma i zabudowania gospodarcze oraz na północ (przy obecnej ulicy Bałtyckiej) - kuźnia, folusz, cegielnia i folwark. Na wschodzie nadal istnieje zabudowa na kanwie podgrodzia grodu słupskiego, tzw. Stare Miasto.

Na planie datowanym na trzecią ćwierć XVIII wieku widoczne jest połączenie zabudowy tzw. Starego Miasta (Alt Stadt) z założeniem średniowiecznym miasta lokacyjnego. Zaznaczone budynki użyteczności publicznej dają świadectwo rozwoju miasta i jego wysokiej rangi pod względem gospodarczym i pokreślą znaczenie administracyjne miasta.

Kolejny etap dynamicznego rozwoju miasta Słupska nastąpił w połowie XIX wieku, rozpoczęto wówczas porządkowanie terenów wzdłuż murów miejskich i powiększanie terenów pod zabudowę. Fortyfikacje ziemne zostały zniwelowane, teren osuszony (zasypany został staw w miejscu dzisiejszego Placu Zwycięstwa), a fragmenty murów wzdłuż obecnej ulicy Sienkiewicza - wyburzone. Wybudowanie linii kolejowej w roku

1869 w stronę Koszalina i w 1870 roku w stronę Gdańska, to kolejny bodziec dla rozwoju urbanistycznego i gospodarczego Słupska. Plan miasta z 1875 roku wg A.Müllera ukazuje podział terenów miasta na poszczególne kwartały wraz z wyznaczeniem ciągów komunikacyjnych na wschód i zachód od miasta lokacyjnego. Planowany układ bazuje na powiązaniu promienistego układu głównych traktów komunikacyjnych z geometrycznie ułożonymi kwartałami zabudowy.

Początek XX wieku przyniósł realizację planów z końca XIX wieku, pomiędzy średniowiecznym założeniem miejskim, a linią kolejową powstała zabudowa mieszkaniowa o zwartym charakterze z niewielką ilością kwartałów przeznaczonych na założenia fabryczno-przemysłowe. Koniec lat 20-tych XX wieku to decydujące zmiany dla miasta związane z uregulowaniem koryta rzeki Słupi. W wyniku prac w tym okresie powstały zbiorniki wodne usytuowane równolegle do ulicy Arciszewskiego, włączone do założenia leśno-parkowego zwanego Laskiem Południowym. Stworzono również założenie zielone wraz ze zbiornikami wodnymi (między innymi tzw. stawek Łabędzi) pomiędzy ulicami Kościuszki, Traugutta, Kaszubską i Orzeszkowej oraz rzeką Słupią. Dzięki ustabilizowaniu koryta rzeki pozyskano nowe tereny pod zabudowę jedno i wielorodzinną w tych częściach miasta. Również tereny traktowane jako rezerwy dla rozwoju miasta (obszar dzisiejszego Zatorza), zostały zurbanizowane już w okresie międzywojennym. Największe skupiska zabudowy znajdowały się pomiędzy ulicami Szczecińską i Piłsudskiego oraz na południe od ulicy Szczecińskiej.

Lata przedwojenne nie przyniosły wielu zmian dla regionu w sferze gospodarczej, natomiast u schyłku wojny Słupsk poniósł nieodwracalne szkody. Podczas działań wojennych została zniszczona w znacznym stopniu substancja historyczna na terenie miasta lokacyjnego.

Zaraz po II-giej wojnie światowej zostały wydzielone i zamknięte fragmenty miasta przeznaczone dla służb mundurowych i dla kolejnictwa. Były to:

- a) fragment na wschód od rzeki Słupi pomiędzy ulicami Kilińskiego i Kościuszki (była Szkoła dla Dziewcząt i i okoliczne budynki powstałe na początku XX w.) przeznaczone ówczesnym służbom milicyjnym
- b) część terenów przyległych do ulicy Bohaterów Westerplatte (byłe Koszary Wojskowe powstałe z końcem XIX wieku) przeznaczone dla służb wojskowych
- c) tereny kolejowe przyległe do ulicy Kołłątaja i na zachód od ulicy Szczecińskiej, pomiędzy linią kolejową a ulicą Krzywoustego.

Po dzień dzisiejszy w pierwotnej formie (pod względem urbanistycznym) pozostają tereny zajmowane przez Szkołę Policyjną. Pozostałe wydzielone części miasta zostały w znacznym stopniu zdegradowane i zniszczone poprzez liczne wyburzenia substancji zabytkowej.

W latach 90-tych XX wieku część zabudowań przy ulicy Bohaterów Westerplatte zyskało nowych użytkowników, którzy przyczynili się do zachowania wartości historyczno-architektonicznej XIX-wiecznych obiektów.

Zabudowa miasta w latach 50-tych i 60-tych XX wieku skupiła się na terenach, które

uległy zniszczeniu podczas II-giej wojny światowej (głównie teren miasta lokacyjnego). Powstały wówczas założenia bez odniesienia do historycznego układu miasta i skali zabudowy, wprowadzono nowe podziały kwartałów i częściowo zmieniono układ komunikacyjny, przez co zniekształcono pierwotny układ przestrzenny średniowiecznego miasta lokacyjnego. Również w tym czasie podczas remontów historycznej części miasta uległa zniszczeniu znacząca część wystroju architektonicznego XIX-to wiecznej zabudowy.

Późniejsze lata XX wieku przyniosły przede wszystkim rozwój północno-zachodnich terenów miasta zwanych Zatorzem. Powstały tam kompleksy mieszkaniowe wielorodzinne wraz z zabudową o funkcji oświatowej i handlowo usługowej oraz, na peryferiach miasta, ośrodki przemysłowo-produkcyjne. W latach 90-tych XX wieku, w północnej części miasta, utworzono strefę ekonomiczną obejmującą tereny przeznaczone pod zabudowę przemysłową, natomiast na terenach zachodnich i południowo-zachodnich miasta rozwinęła się zabudowa mieszkalna jedno i wielorodzinna. Zabudowa jednorodzinna w zespołach urbanistycznych z początku XX wieku została w części przebudowana, jednak charakter i skala założeń pozostała niezmienna pod względem urbanistycznym.

Początek XXI wieku przyniósł głównie szeroko rozumianą rewitalizację miasta i rozwój zabudowy mieszkaniowej na obszarach południowo-zachodnich. Poszczególne tereny miasta współczesnego, jak i kwartały w historycznej zabudowie zyskały nową funkcję, głównie handlowo-usługową.

5.2.2. Krajobraz kulturowy

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku, krajobrazem kulturowym jest przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze. Na krajobraz kulturowy składają się zarówno elementy przyrodnicze, jak i wytwory i osiągnięcia cywilizacyjne człowieka. Są to pojedyncze obiekty i zespoły budowli, dzieła sztuki, elementy zagospodarowania przestrzeni, krajobraz miejski i wiejski, obszary kształtujące świadomość i tożsamość regionalną mieszkańców. Krajobraz kulturowy danego obszaru wpływa na wzrost tożsamości lokalnej i regionalnej oraz odzwierciedla jego historię i związek działalności ludzkiej z przyrodą. Cechą krajobrazu kulturowego jest jego ciągła ewolucja. Pozytywnym przejawem dbania o krajobraz jest jego harmonijne kształtowanie zachowując najcenniejsze elementy, zabytki, tereny przyrodnicze, osie widokowe oraz umiejętne wkomponowywanie współczesnych realizacji. Zarządzanie krajobrazem nie powinno być przypadkowe, a planowe z uwzględnieniem profesjonalnie opracowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których ograniczy się rozproszoną zabudowę, zachowa tradycyjny układ dróg i zapewni ochronę terenów cennych przyrodniczo oraz obiektów historycznych z wyeksponowaniem tych najwartościowszych np. poprzez nienaruszania ich historycznego otoczenia i wskazywania osi i przestrzeni widokowych oraz dostosowanie nowych inwestycji do charakteru miasta.

Elementami krajobrazu kulturowego miasta Słupska, które podlegają ochronie są:

- struktury historycznego osadnictwa miejskiego, tzn. miasto lokacyjne wraz z wszystkimi historycznymi elementami zabudowy mieszczańskiej i systemu obronnego;
- struktury przestrzenne z okresu nowożytnej i XIX-wiecznej rozbudowy miasta, w tym kompleksy zabudowy mieszkaniowej;
- tereny założeń parkowych, zieleni komponowanej i innej o wartości kulturowo krajobrazowej (parki, zieleńce, bulwary, planty);
- zespoły architektoniczne, obiekty i tereny o funkcji sakralnej;
- obiekty użyteczności publicznej wzniesione przed 1939 rokiem, w większości w 3 ćwierci XIX wieku i początkach XX wieku, jak: budynki poczty, sądu, szpitala miejskiego, szkoły i inne o wartościach historycznych i architektonicznych;
- obiekty kolejnictwa w rozumieniu budowli o wartościach historycznych, jak zabudowania towarzyszące funkcji dworca kolejowego, wieża ciśnień, budynki mieszkalne kolejarzy, obiekty peronowe;
- obiekty techniki i kultury materialnej tj. zespoły przemysłowe oraz budowle i urządzenia komunalne podlegają ochronie jako założenia o walorach przestrzennych i często architektonicznych;
- Stanowiska archeologiczne i obszary obserwacji archeologicznej: stanowiska archeologiczne posiadające ekspozycję terenową.

W zależności od kulturowego charakteru wyodrębnionego terenu, będą miały zastosowanie zasady ochrony przewidziane stosowanymi strefami ochrony konserwatorskiej:

- strefa „A” pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej, strefa „B” ochrony struktur przestrzennych o wartości kulturowej poza zespołem staromiejskim;
- strefa „OW” obserwacji archeologicznej;
- strefa „K” ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego miasta;
- strefa „E” ochrony ekspozycji.

5.2.3. Zabytki nieruchome

Zabytki nieruchome na terenie miasta Słupska cechują się dużą różnorodnością ze względu na czas powstania i rodzaj obiektów. W większości są to budynki mieszkalne, zarówno kamienice jak i domy jednorodzinne lub całe zespoły zabudowy. Na terenie miasta znajduje się również zespół budynków dawnej cegielni, zabudowania pokoszarowe, obiekty sakralne zamek książęcy, młyn wodny, budynki szpitalne, inne obiekty o charakterze użyteczności publicznej (Ratusz, Starostwo Powiatowe), obiekty szkolne, spichlerze, a także obiekty o rodowodzie przemysłowym lub obronnym. Rodowód poszczególnych obiektów sięga od czasów średniowiecznych np. mury obronne, kościoły czy Baszta Czarownic, aż do historycznej zabudowy okresu międzywojennego.

Zestawienie zabytków nieruchomych na terenie miasta przedstawiono w formie tabel w punkcie 5.3.

5.2.4. Zabytki ruchome

Zabytki ruchome zazwyczaj są w zasobach muzealnych, stanowią wyposażenie obiektów sakralnych, wyposażenie ratusza lub są częścią prywatnych kolekcji. Część obiektów objęta jest ochroną konserwatorską poprzez ujęcie w wojewódzkim rejestrze zabytków lub w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

5.2.5. Zabytki archeologiczne

Zabytki archeologiczne stanowią zasób szczególny, gdyż przed zbadaniem i odpowiednim wyeksponowaniem często nie funkcjonują w świadomości lokalnych społeczności. Informacje o stanowiskach archeologicznych pozyskiwane są z różnych źródeł. Przede wszystkim w związku z licznymi inwestycjami terenowymi prowadzone są wyprzedzające badania ratownicze. W ostatnich latach prowadzono szeroko zakrojone badania archeologiczne związane z prowadzoną budową obwodnicy Słupska czy projektem przebudowy Starego Rynku.

Jednym z najcenniejszych znalezisk archeologicznych z obszaru miasta Słupska jest figurka „niedźwiadka szczęścia”. Figurkę bursztynowego niedźwiadka znaleziono w 1887 roku w okolicy Słupska przy okazji kopania torfu. Naukowcy nie są zgodni co do wieku jej powstania. Szacuje się, że może pochodzić nawet z około 1700 roku p.n.e, chociaż niektórzy uważają, że jest młodsza. Prawdopodobnie był to amulet łowcy niedźwiedzi. Ten niewielki przedmiot liczy zaledwie 10,2 cm długości, 3,5 cm szerokości i 4,2 cm wysokości. Figurkę, wkrótce po odnalezieniu, przekazano do Pomorskiego Towarzystwa Historii i Starożytności w Szczecinie. W Słupsku można oglądać wierną kopię tego cennego zabytku. Bursztynowy niedźwiadek cieszył się wielką sympatią, wierzono bowiem, że przynosi szczęście. W okresie międzywojennym pisano o nim wiersze, bajki i opowiadania.

5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych

Kolekcję Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku cechują wybitne walory między innymi dzięki kolekcji prac Witkacego. Jest to muzeum wielooddziałowe, w którym na wystawach stałych i czasowych prezentowane są obiekty związane z historią Pomorza i panującej tu niegdyś dynastii Gryfitów. Bogate zbiory dotyczą kultury materialnej zarówno rdzennej ludności regionu, jak i przybyłych tu po wojnie osadników. Muzeum odgrywa również istotną rolę w zachowaniu charakterystycznej architektury szachulcowej, jako świadectwo tradycji budowlanej na naszym terenie. Posiada także bogatą kolekcję dzieł sztuki dawnej i współczesnej.

Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku mieści się w zabytkowym kompleksie, w którego

skład wchodzą:

- Zamek Książąt Pomorskich i Młyn Zamkowy, gdzie prezentowane są wystawy stałe i czasowe,
- Spichlerz Richtera, gdzie w Herbaciarni można również oglądać wystawy przygotowane przez Muzeum Pomorza Środkowego,
- Brama Młyńska,
- Dworek,

Ponadto trwają prace remontowo-konserwatorskie w kompleksie spichlerzy (tzw spichlerz biały i spichlerz czerwony) przy ulicy Szarych Szeregów, gdzie po zakończeniu prac będzie przeniesiona część kolekcji.

5.2.7. Dziedzictwo niematerialne i miejsca pamięci.

Pojęcie dziedzictwa niematerialnego obejmuje szereg zjawisk związanych z językiem, obrzędowością, wiedzą o tradycyjnych umiejętnościach oraz folklorem muzycznym i tanecznym. W rozumieniu Konwencji UNESCO, której tekst został przyjęty na 32 sesji w październiku 2003 roku, dziedzictwo niematerialne to zwyczaje, przekaz ustny, wiedza i umiejętności oraz związane z nimi przedmioty i przestrzeń kulturowa, które są uznane za część własnego dziedzictwa przez daną wspólnotę, grupę lub jednostki. Ten rodzaj dziedzictwa jest przekazywany z pokolenia na pokolenie i ustawicznie odtwarzany przez wspólnoty i grupy w relacji z ich środowiskiem, historią i stosunkiem do przyrody. Dla danej społeczności dziedzictwo niematerialne jest źródłem poczucia tożsamości i ciągłości.

Dziedzictwo niematerialne w rozumieniu Konwencji UNESCO obejmuje:

- a) tradycje i przekazy ustne, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego;
- b) sztuki widowiskowe;
- c) zwyczaje, rytuały i obrzędy świąteczne;
- d) wiedzę i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata;
- e) umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym.

W związku z faktem, że obecny obszar województwa pomorskiego był w XX wieku przestrzenią intensywnych migracji, liczne przejawy lokalnego dziedzictwa niematerialnego uległy zapomnieniu lub są podtrzymywane jedynie w formie działań edukacyjnych. Miasto Słupsk, ze względu na wskazane wyżej uwarunkowania historyczne, stanowi przestrzeń wielokulturową w wymiarze dziedzictwa przeszłości i zabytków. Ludność napływowa, etnicznie polska, z terenów dawnej Polski wschodniej, Polski centralnej, ale również grupy ludności ukraińskiej, rosyjskiej, a także rdzenni mieszkańcy, wnieśli do obecnego krajobrazu miasta silny pierwiastek kulturowy, w postaci obyczajów religijnych, kultywowania świąt, tradycji rodzinnych. Mieszanina kultur, która tworzy współczesną społeczność mieszkańców Słupska, od lat powojennych wypracowała również nowe działania, które w chwili obecnej noszą już znamiona

dziedzictwa niematerialnego. Coraz większą aktywność na gruncie działań związanych ze zjawiskami z zakresu kultury niematerialnej wykazują organizacje pozarządowe organizujące imprezy szerzące wiedzę na temat wydarzeń historycznych, tradycyjnych umiejętności i zawodów.

Elementy dziedzictwa kulturowego Słupska:

- 1) Słupsk jako miasto festiwalu - Niemen Non-Stop, Komeda Jazz Festiwal, Jesienny Przeciąg Gitarowy, Festiwal Pianistyki Polskiej, Witkacy pod strzechy, Otwórz Oczy - alternatywny festiwal teatrów tańca;
- 2) dziedzictwo Witkacego - działania związane z postacią artysty, takie jak warsztaty, konkursy, kolekcja siatek na ścianach budynków z reprodukcjami obrazów artysty, kolekcja murali wzdłuż ulicy 3-go maja (w trakcie realizacji), grupa Witkacy Cacy Cacy,
- 3) imprezy plenerowe popularyzujące wiedzę historyczną - inscenizacja powstania warszawskiego, inscenizacja bitwy o Słupsk,
- 4) tradycje związane ze „słupską czarownicą” Triną Papisten - słupski Sabat Czarownic, nazwanie miejskiego ronda imieniem Triny Papisten, opowieść autorstwa Marii Zaborowskiej z 1958 pt. "O Wieży Czarownic nad rzeką Słupią i sądzie odbytym przed 257 laty nad tzw. czarownicą", działalność Stowarzyszenia Triny Papisten na rzecz rozwoju i równouprawnienia kobiet (np. organizująca festiwalu „Miejsce Kobiet”);
- 5) tradycje kulinarne - Karczma pod Kluką, pizza słupska (najstarsza pizzeria w Polsce), ser pleśniowy Słupski Chłopczyk-przedszkole 19 imienia Słupskiego Chłopczyka ,bajka autorstwa Mirosławy Mazurkiewicz „Powrót Słupskiego Chłopczyka” oraz „ Jak Michałek ze Słupskim Chłopczykiem po Słupsku Wędrowali” , tradycje kulinarne mniejszości narodowych;
- 6) Niedźwiadek Szczęścia, amulet łowcy niedźwiedzi jako element lokalnej tożsamości - lokalizacja figurek niedźwiadków, dekorowanych przez artystów, w przestrzeni miejskiej, przedszkole imienia Niedźwiadka Szczęścia,bajka autorstwa Jolanty Nitkowskiej-Węglarz „Niedźwiadek szczęścia- legenda Słupska”;
- 7) tradycje rycerskie popularyzowane przez Słupskie Bractwo Rycerskie Bogusława V;
- 8) tradycje hafciarskie - haft kaszubski, haft ukraiński;
- 9) tradycje związane z miejscem pochodzenia - np. Kaziuki nad Słupią, tworzenie palm wielkanocnych zgodnie z tradycją wileńską.

Wydaje się, że spośród elementów słupskiej tradycji nadal niedostatecznie zagospodarowany jest obszar związany z jej wielokulturowością, której źródła należy się dopatrywać w powszechnym na Ziemiach Odzyskanych zjawisku powojennego osadnictwa. Brakuje wspólnej platformy do współpracy poszczególnych grup, konfrontacji podobieństw i różnic, a także wzmacniania znaczenia postmigracyjnych tradycji dla współczesnej tożsamości mieszkańców Słupska.

Przykładem niematerialnego dziedzictwa kulturowego, charakterystycznego jedynie dla Miasta Słupska w okresie przedwojennym, było święto zakręconego toru (Windelbahnfest) . Pierwszy opis tego słupskiego święta znalazł się w sprawozdaniu pastora Hakena z 1784

r. Uważa się jednak, że miało ono już w Słupsku swoją bardzo długą tradycję. Pierwsza wzmianka o tym dziwnym obyczaju pochodzi z 1694 roku. Jej autor to nieznany student teologii wędrujący przez Pomorze. Właśnie on przekazał podanie, skąd to święto mogło się wywodzić. Tradycja mówi, że cech szewców uratował pomorskiego księcia Ernesta von Croy. Otóż, pewnego dnia książę przejeżdżał w okolicy Bramy Kowalskiej, kiedy został zaatakowany przez zbirów wynajętych przez tkaczy. W ostatniej chwili ktoś wezwał na pomoc szewców. Ci ruszyli na odsiecz księciu i pobili napastników. W nagrodę książę ofiarował im liczne podarki i przywileje, w tym grunty, gdzie znajdował się park książęcych dzieci. Właśnie w tym miejscu szewcy usypali wał, a w jego środku wycięli w trawie dziwny labirynt w kształcie ślimaka o średnicy około 50 metrów. Początkowo wał był obsadzony drzewami, prawdopodobnie jedno drzewo znajdowało się w środku labiryntu. Od tej pory, co roku, później co trzy lata, a od 1896 roku przynajmniej raz na siedem lat obchodzono w Słupsku w miejscu zwanym Die Windelbahn - Święto Zakręconego Toru. Był to rodzaj wielkiego czerwcowego festynu jednoczącego miasto w rytuale oczyszczenia (podobnym do polskiej Sobótki). W miasto wyruszał barwny pochód, którego głównymi postaciami był Brat Rękaw, Brat Pólsiedem i Majowy Książę. Pierwotne miejsce lokalizacji budowli Zakręconego Toru znajdowało się na dzisiejszym skrzyżowaniu ulic Słowackiego i Prostej w pobliżu kościoła ewangelicko - augsburskiego. Można je znaleźć na tzw. mapie Schaffa z 1811 roku. Na placu o obwodzie 190 metrów i średnicy 47,1 metra wzniesiono spiralną, drewnianą, słupową budowlę o niewyjaśnionej genezie zwaną Windelburg albo Wandelburg, czyli Zakręcony Tor. Otaczał ją niski wał i drzewa. or miał 18 zwojów i otaczało go 20 drzew. Został zniwelowany w chwili budowy szosy na Kobylnicę. Później przeniesiono go w okolice gazowni. Ostatni raz święto odbyło się w latach 30 ubiegłego wieku. Władze miasta w latach 90-tych próbowały reaktywować to święto jako imprezę integrującą mieszkańców, lecz pomysł nie znalazł uznania.

Miejsca pamięci zazwyczaj wiążą się z trudną i bolesną częścią naszej historii. Na terenie miasta w czasie II wojny światowej zlokalizowany był podobóz obozu koncentracyjnego w Stutthofie, obóz pracy, a w okresie powojennym, w budynku wcześniej zajmowanym przez Gestapo, swoją siedzibę miał Urząd Bezpieczeństwa, w którym więziono więźniów politycznych. Te i inne miejsca zostały upamiętnione w formie pomników lub tablic pamiątkowych na terenie miasta:

- pomnik pomordowanych więźniów obozu Stutthof w Lasku Południowym,
- tablica poświęcona pamięci pomordowanych przez hitlerowców dzieci polskich w Słupsku na fasadzie budynku szkoły przy ulicy Deotymy 15a,
- tablice pamiątkowe poświęcone słupskiej synagodze spalonej przez Niemców podczas nocy kryształowej, umieszczone na zrekonstruowanym ogrodzeniu dawnej synagogi przy ulicy Niedziałkowskiego.
- tablica pamiątkowa ku czci więźniów podobozu koncentracyjnego Stutthof przy ulicy Kołłątaja
- tablica upamiętniająca ofiary Urzędu Bezpieczeństwa na budynku przy ulicy Kilińskiego

- zbiorowa Mogiła Polaków z obozu pracy na cmentarzu przy ulicy Kaszubskiej

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

W rejestrze zabytków, prowadzonym przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, ujętych jest 62 obiektów. W wojewódzkiej ewidencji i ewidencji wskazanej przez Prezydenta Miasta Słupska zabytków ujęto w mieście łącznie 989 obiektów. Tak wysoka koncentracja obiektów objętych opieką konserwatorską świadczy o olbrzymich walorach architektonicznych i historycznych miasta. Jednocześnie, nałożenie na wskaźniki dotyczące opieki konserwatorskiej wskaźników stanu obiektów, prowadzi do wniosków, że zdecydowana większość, zwłaszcza obiektów mieszkalnych, wymaga pilnych prac remontowych, a zatrzymanie postępującej degradacji substancji zabytkowej, zwłaszcza wystroju elewacji, wymagać będzie olbrzymich nakładów finansowych.

5.3.1. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków Województwa Pomorskiego stan na dzień 12.12.2017 r.

LP	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	OBIEKT	NR REJESTRU ZABYT. WOJ. POMORSKIEGO
1.	Słupsk			układ urbanistyczny miasta lokacyjnego	A - 355
2.	Słupsk			zespół murów obronnych wraz z Bramą Młyńską i Basztą Czarownic	A - 55
3.	Słupsk	Armii Krajowej	1a	dom	A - 1755
4.	Słupsk	Armii Krajowej	2	elewacja frontowa wraz z wystrojem oraz sień wraz z wystrojem budynku mieszkalnego	A - 1770
5.	Słupsk	Armii Krajowej	22	kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Jezusowego	A - 1212
6.	Słupsk	Armii Krajowej	38	dom	A - 1328
7.	Słupsk	Bohaterów Westerplatte	64	koszary	A - 1537
8.	Słupsk	Dominikańska	4	kościół parafialny p.w. Św. Jacka	A - 89
9.	Słupsk	Dominikańska	5-9.	Zamek Książąt Pomorskich wraz z młynem	A - 46

				zamkowym i ogrodami	
10.	Stupsk	Grodzka	3	kościół p.w. Św.Mikołaja -ob.Miejska Biblioteka Publiczna	A - 31
11.	Stupsk	Jaracza	6	kamienica wraz z oficyną	A - 1024
12.	Stupsk	Jaracza	9	kamienica	A - 1208
13.	Stupsk	Anny Łajming	3	budynek restauracji- ob.restauracja "Metro"	A - 1218
14.	Stupsk	Anny Łajming	4	budynek mieszkalno- usługowy	A - 1219
15.	Stupsk	Jedności Narodowej	2-2a	willa z budynkiem gospodarczym	A - 1326
16.	Stupsk	Jedności Narodowej	4-5.	elewacje oraz dach budynku (wieźba dachowa z pokryciem)	A - 1851
17.	Stupsk	Kilińskiego	7	dom ob.restauracja i hotel ATENA	A - 1575
18.	Stupsk	Kilińskiego	26-28	zespół browaru wraz z urządzeniami produkcyjnymi	A - 1281
19.	Stupsk	Kilińskiego	33	willa "Patria" wraz z dwoma pawilonami ogrodowymi, budynkiem gospodarczym oraz działką	A - 1850
20.	Stupsk	Kołatąja	27	wodociągowa wieża ciśień w granicach obrysu budowli	A - 1872
21.	Stupsk	Kopernika	10	Spichlerz	A - 359
22.	Stupsk	Kościuszki	11	willa	A - 1220
23.	Stupsk	Kozietulskiego	7	budynek gospodarczy w zespole koszar w granicach obrysu budynku	A - 1806
24.	Stupsk	Lutostawskiego	23	elewacje oraz sień z główną klatką schodową budynku szkoły	A - 1861
25.	Stupsk	Łukasiewicza	3	Pocztą Główna	A - 1159
26.	Stupsk	Łukasiewicza	7	kościół parafialny p.w.	A - 53

				NMP Królowej Różańca Świętego	
27.	Stupsk	Partyzantów	12	Spichlerz Biały	A - 358
28.	Stupsk	Partyzantów	12	Spichlerz Czerwony wraz z gruntem po obrysie murów obejmującym część działki nr 194/3	A - 1895
29.	Stupsk	Partyzantów	26	elewacja frontowa wraz z wystrojem, sień i klatka schodowa wraz z wystrojem architektonicz- nym oraz zachowana wewnętrzna stolarka drzwiowa	A - 1840
30.	Stupsk	Plac B. Kostkowskiego		kaplica szpitalna p.w. Św. Jerzego	A - 111
31.	Stupsk	Plac Zwycięstwa	1	dom ob. Ratusz Miejski	A - 1327
32.	Stupsk	Plac Zwycięstwa	2	budynek banku	A - 1325
33.	Stupsk	Plac Zwycięstwa	3	Ratusz Miejski	A - 1158
34.	Stupsk	Plac Zwycięstwa	11	dom handlowy	A - 1216
35.	Stupsk	Plac Zwycięstwa	12	Brama Nowa	A - 27
36.	Stupsk	Henryka Pobożnego	7	kościół klasztorny klarysek p.w. Św. Ottona	A - 1213
37.	Stupsk	Henryka Pobożnego	7	elewacja frontowa kamienicy	A - 1869
38.	Stupsk	Rabina dr Maxa Josepha		kaplica cmentarna	A - 1210
39.	Stupsk	Rabina dr Maxa Josepha	6	dom pogrzebowy Gminy Żydowskiej wraz z fragmentem ogrodzenia	A - 978
40.	Stupsk	Rynek Rybacki		Spichlerz Richtera	A - 360
41.	Stupsk	Szarych Szeregów	14	budynek siedziby władz powiatowych	A - 1217
42.	Stupsk	Sienkiewicza	3	kamienica	A - 1267
43.	Stupsk	Sienkiewicza	4	kamienica	A - 1268
44.	Stupsk	Sienkiewicza	5a	kamienica	A - 1269
45.	Stupsk	Sienkiewicza	6	kamienica	A - 1270

46.	Stupsk	Sienkiewicza	7	kamienica	A - 1271
47.	Stupsk	Sienkiewicza	8	kamienica	A - 1273
48.	Stupsk	Sienkiewicza	16	kamienica	A - 1274
49.	Stupsk	Sienkiewicza	18	kamienica	A - 1275
50.	Stupsk	Sienkiewicza	19	kamienica	A - 1277
51.	Stupsk	Sienkiewicza	20	kamienica	A - 1278
52.	Stupsk	Sienkiewicza	21	kamienica	A - 1280
53.	Stupsk	Słowackiego	40	kościół ewangelicko-augsburski p.w. św. Piotra	A - 1329
54.	Stupsk	Słowackiego	42	dom	A - 357
55.	Stupsk	Stary Rynek	4	kamienica	A - 224
56.	Stupsk	Stary Rynek	5	kamienica	A - 223
57.	Stupsk	Stary Rynek	6	fasada budynku (ściana frontowa z zachowaną formą i wystrojem architektonicznym oraz ukształtowanie m dachu)	A - 1697
58.	Stupsk	Szczecińska	106	willa - ob. Szkoła Muzyczna	A - 1209
59.	Stupsk	Tuwima	34	kamienica wraz z częścią działki nr 28/7 znajdującą się pod budynkiem	A - 1902
60.	Stupsk	Wojska Polskiego	33	kamienica wraz z częścią działki nr 852/2 znajdującą się pod budynkiem	A - 1904
61.	Stupsk	Wojska Polskiego	30	kamienica wraz z częścią działki znajdującą się pod budynkiem	A - 1948
62.	Stupsk	Zamenhofa	7	kamienica	A - 1276

5.3.2. Wykaz obiektów wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

LP	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	OBIEKT
1.	Słupsk	Arciszewskiego	1	budynek mieszkalny
2.	Słupsk	Arciszewskiego	5	budynek mieszkalny
3.	Słupsk	Arciszewskiego	11	budynek mieszkalny
4.	Słupsk	Arciszewskiego	13	budynek mieszkalny
5.	Słupsk	Arciszewskiego	14	budynek mieszkalny
6.	Słupsk	Arciszewskiego	16	budynek mieszkalny
7.	Słupsk	Arciszewskiego	17	budynek mieszkalny
8.	Słupsk	Arciszewskiego	19	budynek mieszkalny
9.	Słupsk	Arciszewskiego	21a	budynek mieszkalny
10.	Słupsk	Arciszewskiego	26	budynek mieszkalny
11.	Słupsk	Arciszewskiego	30	budynek mieszkalny
12.	Słupsk	Armii Krajowej	1	budynek mieszkalny
13.	Słupsk	Armii Krajowej	3	Bank, ob. biura
14.	Słupsk	Armii Krajowej	4	dom mieszkalno-handlowy
15.	Słupsk	Armii Krajowej	7	budynek mieszkalny
16.	Słupsk	Armii Krajowej	13	dom mieszkalny
17.	Słupsk	Armii Krajowej	17	dom mieszkalno-usługowy
18.	Słupsk	Armii Krajowej	19	budynek mieszkalny
19.	Słupsk	Armii Krajowej	22	plebania
20.	Słupsk	Armii Krajowej	28	budynek mieszkalny
21.	Słupsk	Armii Krajowej	32	budynek mieszkalny
22.	Słupsk	Armii Krajowej	33	dom mieszkalny
23.	Słupsk	Bałtycka	5	dom mieszkalny
24.	Słupsk	Bałtycka	6	dom mieszkalny
25.	Słupsk	Bałtycka	7	dom mieszkalny
26.	Słupsk	Bałtycka	8	kantor
27.	Słupsk	Bałtycka	9	budynek w zespole cegielni
28.	Słupsk	Bałtycka	30	dom mieszkalny
29.	Słupsk	Bałtycka	31	budynek mieszkalny

30.	Słupsk	Bema	4	dom mieszkalno-handlowy
31.	Słupsk	Bema	9/10.	budynek mieszkalno-usługowy
32.	Słupsk	Bema	11	budynek mieszkalno-usługowy
33.	Słupsk	Bohaterów Westerplatte		koszary Bloechera
34.	Słupsk	Bohaterów Westerplatte		koszary Bloechera, ob. hala sportowa
35.	Słupsk	Bohaterów Westerplatte		koszary Jaegera
36.	Słupsk	Bohaterów Westerplatte		koszary Jaegera, budynek szkoły
37.	Słupsk	Bohaterów Westerplatte	4	budynek biurowy
38.	Słupsk	Bohaterów Westerplatte	5	koszary
39.	Słupsk	Bohaterów Westerplatte	6	koszary, ob. budynek administracji
40.	Słupsk	Bohaterów Westerplatte	6	koszary
41.	Słupsk	Bohaterów Westerplatte	7	budynek pokoszarowy
42.	Słupsk	Bohaterów Westerplatte	68/69	dom mieszkalny
43.	Słupsk	Broniewskiego	1	dom mieszkalno-usługowy
44.	Słupsk	Broniewskiego	2	dom mieszkalny z oficyną
45.	Słupsk	Broniewskiego	11	dom mieszkalny
46.	Słupsk	Broniewskiego	12	dom mieszkalny
47.	Słupsk	Chopina	12	dom mieszkalny
48.	Słupsk	Chopina	13	dom mieszkalny
49.	Słupsk	Chopina	14	oficina bud. nr 13
50.	Słupsk	Chopina	15	dom mieszkalno-usługowy
51.	Słupsk	Dąbrówki-H. Pobożnego 15	1	budynek mieszkalny
52.	Słupsk	Dąbrówki	16	dom mieszkalny
53.	Słupsk	Deotymy	4	kamienica mieszkalna
54.	Słupsk	Deotymy	14	budynek mieszkalny
55.	Słupsk	Deotymy	15	budynek szkoły
56.	Słupsk	Deotymy	23	dom mieszkalno-usługowy
57.	Słupsk	Deotymy	24	dom mieszkalno-usługowy
58.	Słupsk	Deotymy	25	dom mieszkalno-usługowy
59.	Słupsk	Długa	18	dom mieszkalno-usługowy

60.	Słupsk	Długa	19	dom mieszkalno-usługowy
61.	Słupsk	Długa	20	dom mieszkalny
62.	Słupsk	Długa	21	dom mieszkalny
63.	Słupsk	Długa	22	dom mieszkalno-usługowy
64.	Słupsk	Długa	23	dom mieszkalny
65.	Słupsk	Długa	33	dom mieszkalny
66.	Słupsk	Długosza	13	budynek mieszkalny
67.	Słupsk	Długosza	13e	budynek mieszkalny
68.	Słupsk	Długosza	24	kaplica
69.	Słupsk	Filmowa	2	budynek mieszkalny
70.	Słupsk	Filmowa	3	dom mieszkalno-handlowy
71.	Słupsk	Filmowa	4	dom mieszkalno-handlowy
72.	Słupsk	Garncarska	21	budynek mieszkalny
73.	Słupsk	Grodzka	9	budynek mieszkalno-usługowy
74.	Słupsk	Grodzka	10	budynek mieszkalno-usługowy
75.	Słupsk	Grodzka	11	budynek mieszkalno-usługowy
76.	Słupsk	Grunwaldzka	21	spichlerz
77.	Słupsk	Jagiellońska	14	budynek mieszkalny
78.	Słupsk	Jagiellońska	15	budynek mieszkalny
79.	Słupsk	Jagiellońska	16	budynek mieszkalny
80.	Słupsk	Jagiellońska	17	budynek mieszkalny
81.	Słupsk	Jagiellońska	23	budynek mieszkalny
82.	Słupsk	Jagiellońska	24	budynek mieszkalny
83.	Słupsk	Jagiellońska	25	budynek mieszkalny
84.	Słupsk	Jagiellońska	26	budynek mieszkalny
85.	Słupsk	Jagiellońska	27	budynek mieszkalny
86.	Słupsk	Jagiellońska	28	budynek mieszkalny
87.	Słupsk	Jagiellońska	29	budynek mieszkalny
88.	Słupsk	Jagiellońska	30	budynek mieszkalny
89.	Słupsk	Jagiellońska	31	budynek mieszkalny

90.	Słupsk	Jagiellońska	32	budynek mieszkalny
91.	Słupsk	Jagiellońska	33	budynek mieszkalny
92.	Słupsk	Jagiełły	1	dom mieszkalno-usługowy
93.	Słupsk	Jaracza	5	budynek mieszkalny
94.	Słupsk	Jaracza	12	budynek mieszkalno-usługowy
95.	Słupsk	Jaracza	14	budynek mieszkalny
96.	Słupsk	Jaracza	15	budynek mieszkalno-usługowy
97.	Słupsk	Jaracza	17	budynek mieszkalny
98.	Słupsk	Jaracza	18 a	budynek użytkowy
99.	Słupsk	Jaracza	21	budynek mieszkalny
100.	Słupsk	Jaracza	22.	budynek mieszkalno-usługowy
101.	Słupsk	Jedności Narodowej	3	budynek usługowy
102.	Słupsk	Kaszubska	5	budynek mieszkalny
103.	Słupsk	Kaszubska	17	budynek mieszkalny
104.	Słupsk	Kaszubska	18	budynek magazynowy
105.	Słupsk	Kaszubska	20	budynek usługowy
106.	Słupsk	Kaszubska	25	budynek mieszkalny
107.	Słupsk	Kaszubska	27	budynek mieszkalny
108.	Słupsk	Kaszubska	31	budynek mieszkalny
109.	Słupsk	Kaszubska	39	budynek mieszkalny
110.	Słupsk	Kilińskiego	8	budynek mieszkalno-usługowy
111.	Słupsk	Kilińskiego	14	budynek mieszkalny
112.	Słupsk	Kilińskiego	17	budynek mieszkalny
113.	Słupsk	Kilińskiego	18	budynek mieszkalny
114.	Słupsk	Kilińskiego	23	budynek mieszkalny
115.	Słupsk	Kilińskiego	41	lazaret
116.	Słupsk	Kochanowskiego	4/3.	budynek mieszkalny
117.	Słupsk	Kołłątaja	7	kamienica
118.	Słupsk	Kołłątaja	8	budynek mieszkalny
119.	Słupsk	Kołłątaja	9	dom mieszkalny
120.	Słupsk	Kołłątaja	10	kamienica

121.	Słupsk	Kołłątaja	11	kamienica
122.	Słupsk	Kołłątaja	12	kamienica
123.	Słupsk	Kołłątaja	13	kamienica
124.	Słupsk	Kołłątaja - Wojska Polskiego 28/29	14	budynek mieszkalny
125.	Słupsk	Kołłątaja	15	budynek mieszkalno-usługowy
126.	Słupsk	Kołłątaja	15 d	kamienica
127.	Słupsk	Kołłątaja	15 e	dom mieszkalno-usługowy
128.	Słupsk	Kołłątaja	16a-f	budynek mieszkalny
129.	Słupsk	Kołłątaja	17	budynek mieszkalny
130.	Słupsk	Kołłątaja	36a	kiosk na peronie wraz z wiatą peronową
131.	Słupsk	Kołłątaja	36a	budynek magazynowy
132.	Słupsk	Kołłątaja	36a	budynek dyżurnego ruchu wraz z wiatą peronową
133.	Słupsk	Kołłątaja	30	dom mieszkalny
134.	Słupsk	Kołłątaja	33	budynek biurowy
135.	Słupsk	Kołłątaja	38	kamienica
136.	Słupsk	Kołłątaja	39	kamienica
137.	Słupsk	Kołłątaja	43-45	kamienica
138.	Słupsk	Kołłątaja-Tuwima 20a	47	budynek mieszkalno-usługowy
139.	Słupsk	Konopnickiej	10-11.	budynek mieszkalny
140.	Słupsk	Konopnickiej	15-16	budynek mieszkalny
141.	Słupsk	Konopnickiej	17	dom mieszkalny
142.	Słupsk	Kopernika	2	budynek mieszkalno-usługowy
143.	Słupsk	Kopernika	8	budynek mieszkalny
144.	Słupsk	Kopernika	18	budynek mieszkalno-usługowy
145.	Słupsk	Kopernika	19	kamienica mieszkalna
146.	Słupsk	Kopernika	25	budynek mieszkalny
147.	Słupsk	Kopernika	28	budynek główny szpitala
148.	Słupsk	Kopernika	28	budynek dawnej porodówki
149.	Słupsk	Kopernika	28	szpital powiatowy - bud. dezynfekcji, pralnia
150.	Słupsk	Kopernika	28	szpital powiatowy - kostnica

151.	Słupsk	Kopernika	31	d. szpital
152.	Słupsk	Kopernika	35	budynek mieszkalny
153.	Słupsk	Kossaka 23A/ Szczecińska 82		budynek mieszkalny
154.	Słupsk	Kościuszki	1	budynek szkolny
155.	Słupsk	Kościuszki	3	budynek mieszkalny
156.	Słupsk	Kościuszki	12	budynek mieszkalny
157.	Słupsk	Kościuszki	17	budynek mieszkalny
158.	Słupsk	Kościuszki	18	budynek mieszkalny
159.	Słupsk	Kozietulskiego		koszary Hindenburga
160.	Słupsk	Krakusa/Kilińskiego 42	4	willa
161.	Słupsk	Kraśńskiego	1a	dom mieszkalny
162.	Słupsk	Kraśńskiego	1b	dom mieszkalny
163.	Słupsk	Kraśńskiego	2	dom mieszkalny
164.	Słupsk	Kraśńskiego	3	dom mieszkalny
165.	Słupsk	Kraśńskiego	5	kaplica p.w. św. Piotra i św. Pawła
166.	Słupsk	Kraśńskiego	7	urząd miar
167.	Słupsk	Kraśńskiego	8	budynek mieszkalny
168.	Słupsk	Kraśńskiego	14a, 14b	dom mieszkalny
169.	Słupsk	Kraśńskiego	15	dom mieszkalny
170.	Słupsk	Kraśńskiego	16	dom mieszkalny
171.	Słupsk	Kraśńskiego	17	dom mieszkalny
172.	Słupsk	Kraśńskiego	19	kamienica
173.	Słupsk	prof. Lotha	25	budynek mieszkalny
174.	Słupsk	Lutosławskiego	1	kamienica
175.	Słupsk	Lutosławskiego	2	kamienica
176.	Słupsk	Lutosławskiego	4	dom mieszkalny
177.	Słupsk	Lutosławskiego	6	willa / przedszkole
178.	Słupsk	Lutosławskiego	7	budynek mieszkalny
179.	Słupsk	Lutosławskiego	18-19	zespół budynków dawnej rzeźni
180.	Słupsk	Lutosławskiego	24	dom mieszkalny

181.	Słupsk	Lutosławskiego	28-29	budynek mieszkalny
182.	Słupsk	A. Łaming	6	budynek biurowy
183.	Słupsk	A. Łaming- Murarska 3	7	budynek mieszkalno-usługowy
184.	Słupsk	Madalińskiego	3	budynek mieszkalny
185.	Słupsk	Madalińskiego	7	budynek mieszkalny
186.	Słupsk	Madalińskiego	9	budynek mieszkalny
187.	Słupsk	Madalińskiego	11	budynek mieszkalny
188.	Słupsk	Małachowskiego	32	budynek mieszkalny
189.	Słupsk	Mickiewicza	15	budynek mieszkalny
190.	Słupsk	Mickiewicza	18	budynek mieszkalny
191.	Słupsk	Mickiewicza	21	dom mieszkalny
192.	Słupsk	Mickiewicza	22	dom mieszkalny
193.	Słupsk	Mickiewicza	23	dom mieszkalny
194.	Słupsk	Mickiewicza	25	budynek mieszkalny
195.	Słupsk	Mickiewicza	26	budynek mieszkalny
196.	Słupsk	Mickiewicza	32/34	szkoła
197.	Słupsk	Mickiewicza	40	budynek mieszkalny
198.	Słupsk	Mickiewicza	42/44	budynek biurowy
199.	Słupsk	Mickiewicza	54	budynek mieszkalny
200.	Słupsk	Mierosławskiego	1	koszary - żandarmeria
201.	Słupsk	Mierosławskiego	2	koszary
202.	Słupsk	Mierosławskiego	3	budynek mieszkalny
203.	Słupsk	Mierosławskiego	4	koszary - klub garnizonowy
204.	Słupsk	Młyńska	2	budynek biurowy
205.	Słupsk	Młyńska	4	młyn
206.	Słupsk	Młyńska	4	magazyn
207.	Słupsk	Młyńska	4	budynek biurowy
208.	Słupsk	Młyńska	4	JAZ
209.	Słupsk	Moniuszki	1	budynek biurowy
210.	Słupsk	Moniuszki	12	budynek mieszkalny
211.	Słupsk	MKS Cieśliki	1	dom mieszkalny

212.	Słupsk	MKS Cieśliki	4	dom mieszkalny
213.	Słupsk	MKS Cieśliki	10	dom mieszkalny
214.	Słupsk	Na Wzgórzu	1	dom mieszkalny
215.	Słupsk	Na Wzgórzu	7	dom mieszkalny
216.	Słupsk	Niedziałkowskiego	2	szkoła
217.	Słupsk	Niedziałkowskiego	3	dom mieszkalny/kamienica
218.	Słupsk	Niedziałkowskiego/ Kraśnińskiego 16	4	budynek mieszkalny
219.	Słupsk	Niedziałkowskiego	5a	kaplica ewangelicko-augsburska
220.	Słupsk	Niedziałkowskiego	7	budynek mieszkalny
221.	Słupsk	Niemcewicza	6, 6a, 6b	zespół budynków mieszkalnych
222.	Słupsk	Niemcewicza	19	budynek mieszkalny
223.	Słupsk	F. Nullo	7	dom mieszkalny
224.	Słupsk	Obrońców Wybrzeża	4	zespół budynków szpitala
225.	Słupsk	Obrońców Wybrzeża	4	budynek szpitala - bud., gosp., kotł.
226.	Słupsk	Obrońców Wybrzeża	4	budynek szpitala - oddz. główny
227.	Słupsk	Obrońców Wybrzeża	4	budynek szpitalny - oddz. zakaźny
228.	Słupsk	Obrońców Wybrzeża	4	budynek szpitala - oddz. pomocn.
229.	Słupsk	Obrońców Wybrzeża	7	dom mieszkalny
230.	Słupsk	Ogrodowa	1	sala gimnastyczna
231.	Słupsk	Ojca Pio	2	dawna szkoła
232.	Słupsk	Ojca Pio	3	budynek mieszkalny
233.	Słupsk	Orzeszkowej	1	budynek mieszkalny
234.	Słupsk	Partyzantów	12	magazyn
235.	Słupsk	Partyzantów	13	budynek mieszkalny
236.	Słupsk	Partyzantów	15a	dom mieszkalny
237.	Słupsk	Partyzantów	17	budynek mieszkalny
238.	Słupsk	Partyzantów	18	dom mieszkalny
239.	Słupsk	Partyzantów	19	budynek mieszkalny
240.	Słupsk	Partyzantów	24	kamienica / szkoła
241.	Słupsk	Partyzantów	25	kamienica mieszkalna

242.	Słupsk	Partyzantów	27	kamienica / szkoła
243.	Słupsk	Partyzantów	30	budynek mieszkalny
244.	Słupsk	Partyzantów	31	willa
245.	Słupsk	Partyzantów	31a	budynek biurowy
246.	Słupsk	Piastów	13	budynek mieszkalny
247.	Słupsk	Piekielko	17	budynek mieszkalno-usługowy
248.	Słupsk	Piekielko	20	budynek mieszkalny
249.	Słupsk	Piekielko	22	budynek mieszkalny
250.	Słupsk	Piekielko	24	dom mieszkalny
251.	Słupsk	Św. Piotra	24	budynek mieszkalny
252.	Słupsk	H. Pobożnego	2	budynek szkoły
253.	Słupsk	H. Pobożnego	4	dom mieszkalny
254.	Słupsk	H. Pobożnego	5	dom mieszkalny
255.	Słupsk	H. Pobożnego	11	dom mieszkalny
256.	Słupsk	H. Pobożnego	14	budynek mieszkalny
257.	Słupsk	H. Pobożnego	15	dom mieszkalny
258.	Słupsk	Podchorążych	6	dom mieszkalny
259.	Słupsk	Podgórna	2	budynek mieszkalny
260.	Słupsk	Podgórna	10	budynek mieszkalny
261.	Słupsk	Podgórna	10a	budynek mieszkalny
262.	Słupsk	Podgórna	13	dom mieszkalny
263.	Słupsk	Podgórna	26	budynek mieszkalno-usługowy
264.	Słupsk	Podgórna	29	budynek mieszkalny
265.	Słupsk	Policjantów/Kilińskiego 42	1	budynek administracyjny
266.	Słupsk	Policjantów/Kilińskiego 42	4	biblioteka
267.	Słupsk	Policjantów/Kilińskiego 42	5	internat
268.	Słupsk	Policjantów/Kilińskiego 42	7	budynek administracyjny
269.	Słupsk	Policjantów/Kilińskiego 42	8	budynek administracyjny
270.	Słupsk	Policjantów/Kilińskiego 42	10	budynek administracyjny
271.	Słupsk	Policjantów/Kilińskiego 42	11	willa
272.	Słupsk	Policjantów/Kilińskiego 42	12	budynek administracyjny

273.	Słupsk	Policjantów/Kilińskiego 42	13	koszary
274.	Słupsk	Polna	2	budynek mieszkalny
275.	Słupsk	Poniatowskiego	2	budynek mieszkalno-usługowy
276.	Słupsk	Poniatowskiego	27	krochmalnia - płatkarnia
277.	Słupsk	Poniatowskiego	27a	budynek mieszkalny
278.	Słupsk	Poniatowskiego	46a	budynek magazynowy
279.	Słupsk	Prusa/Kołątaja	7	budynek mieszkalny
280.	Słupsk	Prusa	8	budynek mieszkalny
281.	Słupsk	Prusa	10	dom mieszkalny
282.	Słupsk	Prusa	12	budynek mieszkalny
283.	Słupsk	Prusa	13	dom mieszkalny
284.	Słupsk	Raszyńska	1	budynek mieszkalny
285.	Słupsk	Raszyńska	2	budynek mieszkalny
286.	Słupsk	Reja	1-6, 9-15	zespół budynków mieszkalnych
287.	Słupsk	Reja	7	budynek mieszkalny
288.	Słupsk	Reja	8	budynek mieszkalny
289.	Słupsk	Reja	27-34	budynki mieszkalne
290.	Słupsk	Reja	27	budynek mieszkalny
291.	Słupsk	Reja	28	budynek mieszkalny
292.	Słupsk	Reja	29	budynek mieszkalny
293.	Słupsk	Reja	30	budynek mieszkalny
294.	Słupsk	Reja	31	budynek mieszkalny
295.	Słupsk	Reja	32	budynek mieszkalny
296.	Słupsk	Reja	33	budynek mieszkalny
297.	Słupsk	Reja	34	budynek mieszkalny
298.	Słupsk	Reymonta	1	dom mieszkalny
299.	Słupsk	Reymonta	2	dom mieszkalny
300.	Słupsk	Reymonta	12	dom mieszkalny
301.	Słupsk	Reymonta	13	budynek mieszkalny
302.	Słupsk	Sądowa		budynek więzienny

303.	Słupsk	Sienkiewicza	1	dom mieszkalny
304.	Słupsk	Sienkiewicza	2	dom mieszkalny
305.	Słupsk	Sienkiewicza	5	dom mieszkalny
306.	Słupsk	Sienkiewicza	9	kamienica
307.	Słupsk	Gen. Sikorskiego	3	dom mieszkalny
308.	Słupsk	Gen. Sikorskiego	7	dom mieszkalny
309.	Słupsk	Słowackiego	3	budynek mieszkalny
310.	Słupsk	Słowackiego	8	dom mieszkalny
311.	Słupsk	Słowiańska	1	dom mieszkalny
312.	Słupsk	Słowiańska	4	kaplica
313.	Słupsk	Solskiego	3	dom mieszkalny
314.	Słupsk	Solskiego	11	budynek mieszkalny
315.	Słupsk	Solskiego	12	budynek mieszkalny
316.	Słupsk	Solskiego	13	dom mieszkalny
317.	Słupsk	Solskiego	14	dom mieszkalny
318.	Słupsk	Solskiego	15	budynek mieszkalny
319.	Słupsk	Solskiego	17	dom mieszkalny
320.	Słupsk	Solskiego	18	budynek mieszkalny
321.	Słupsk	Solskiego	19	dom mieszkalno-usługowy
322.	Słupsk	Sportowa	10	przedszkole
323.	Słupsk	Sportowa	4	budynek mieszkalny
324.	Słupsk	Sportowa	5b	budynek mieszkalny
325.	Słupsk	Sportowa	8	budynek mieszkalny
326.	Słupsk	Sportowa	9	budynek mieszkalny
327.	Słupsk	Sportowa	14, 14/2	budynek mieszkalny
328.	Słupsk	Sportowa	18	budynek mieszkalny
329.	Słupsk	Sportowa	22	budynek mieszkalny
330.	Słupsk	Sportowa	25	budynek mieszkalny
331.	Słupsk	Sportowa	26	budynek mieszkalny
332.	Słupsk	Sportowa	31	budynek gospodarczy
333.	Słupsk	Sportowa	33	budynek mieszkalny

334.	Słupsk	Sportowa	33 b	budynek mieszkalny
335.	Słupsk	Sportowa	53	zagroda
336.	Słupsk	Sportowa	67	zagroda
337.	Słupsk	Sportowa	69	zagroda
338.	Słupsk	Stary Rynek	2	budynek mieszkalno-usługowy
339.	Słupsk	Starzyńskiego/Wojska Polskiego	1	budynek mieszkalno-usługowy
340.	Słupsk	Starzyńskiego	4	budynek mieszkalny
341.	Słupsk	Starzyńskiego	8	dom mieszkalny
342.	Słupsk	Staszica	3	budynek mieszkalny
343.	Słupsk	Staszica	13	budynek mieszkalny
344.	Słupsk	Staszica	14/15	magazyn
345.	Słupsk	W. Stwosza	2	dom mieszkalny
346.	Słupsk	Szarych Szeregów	1-2.	dom mieszkalny
347.	Słupsk	Szarych Szeregów	3	dom mieszkalny
348.	Słupsk	Szarych Szeregów	4	dom mieszkalny
349.	Słupsk	Szarych Szeregów	5	budynek mieszkalny
350.	Słupsk	Szarych Szeregów	8	budynek usługowy
351.	Słupsk	Szarych Szeregów	13	budynek sądu
352.	Słupsk	Szarych Szeregów	15	budynek szkoły
353.	Słupsk	Szczecińska	28	budynek mieszkalny
354.	Słupsk	Szczecińska 82/ Kossaka 23a		budynek mieszkalny
355.	Słupsk	Szczecińska	98	dom mieszkalny
356.	Słupsk	Szkolna	4	budynek mieszkalny
357.	Słupsk	Szkolna	5	dom mieszkalny
358.	Słupsk	Szkolna	5a	budynek szkoły
359.	Słupsk	Szymanowskiego	5	budynek mieszkalny
360.	Słupsk	Traugutta	1a	budynek mieszkalny
361.	Słupsk	Traugutta	2	budynek mieszkalny
362.	Słupsk	Traugutta	3	budynek mieszkalny
363.	Słupsk	Traugutta	4	willa

364.	Słupsk	Traugutta	5	willa
365.	Słupsk	Traugutta	15	willa
366.	Słupsk	Traugutta	16	willa
367.	Słupsk	Traugutta	17	willa
368.	Słupsk	Traugutta	18	willa
369.	Słupsk	Traugutta	19	budynek mieszkalny
370.	Słupsk	Traugutta	20	budynek ekspedycji PKP
371.	Słupsk	Towarowa	9	budynek mieszkalno-usługowy
372.	Słupsk	Tuwima/Starzyńskiego 8	1	dom mieszkalny
373.	Słupsk	Tuwima	2	dom mieszkalny
374.	Słupsk	Tuwima	3	dom mieszkalny
375.	Słupsk	Tuwima	4	dom mieszkalny
376.	Słupsk	Tuwima	5	budynek mieszkalny
377.	Słupsk	Tuwima	8c	dom mieszkalny
378.	Słupsk	Tuwima	9	dom mieszkalny
379.	Słupsk	Tuwima	20a	dom mieszkalny
380.	Słupsk	Tuwima	21a	dom mieszkalny
381.	Słupsk	Tuwima	21b	dom mieszkalny
382.	Słupsk	Tuwima	21c	dom mieszkalny
383.	Słupsk	Tuwima	23a	dom mieszkalny
384.	Słupsk	Tuwima	34	dom mieszkalny
385.	Słupsk	Wandy	12	dom mieszkalny
386.	Słupsk	Wandy	13	budynek mieszkalny
387.	Słupsk	Wandy	23	budynek mieszkalny
388.	Słupsk	Wandy	24	budynek mieszkalny
389.	Słupsk	Wielicka	1	budynek mieszkalny
390.	Słupsk	Wielicka	2	magazyn
391.	Słupsk	Wielicka	6	dom mieszkalny
392.	Słupsk	Wileńska	4	dom mieszkalny/kamienica
393.	Słupsk	Wileńska	13	dom mieszkalny/kamienica

394.	Słupsk	Wileńska	14	dom mieszkalny/kamienica
395.	Słupsk	Wileńska	15	dom mieszkalny
396.	Słupsk	Wileńska	16-16a	dom mieszkalny
397.	Słupsk	Wileńska	17	dom mieszkalny
398.	Słupsk	Wileńska	18	dom mieszkalny
399.	Słupsk	Wileńska	22	dom mieszkalny
400.	Słupsk	Wileńska	23	kamienica
401.	Słupsk	Wileńska	24	kamienica
402.	Słupsk	Wileńska	25	kamienica
403.	Słupsk	Wileńska	26	kamienica
404.	Słupsk	Wileńska	27	kamienica
405.	Słupsk	Wileńska	28	kamienica
406.	Słupsk	Wileńska	30/31	kamienica
407.	Słupsk	Wileńska	36	kamienica
408.	Słupsk	Wileńska	37	kamienica
409.	Słupsk	Wojska Polskiego	1	kamienica
410.	Słupsk	Wojska Polskiego	2	kamienica
411.	Słupsk	Wojska Polskiego	3	kamienica
412.	Słupsk	Wojska Polskiego	4	kamienica
413.	Słupsk	Wojska Polskiego	5	kamienica
414.	Słupsk	Wojska Polskiego	6	kamienica
415.	Słupsk	Wojska Polskiego	7	kamienica
416.	Słupsk	Wojska Polskiego	8	kamienica
417.	Słupsk	Wojska Polskiego	9	kamienica
418.	Słupsk	Wojska Polskiego	10	kamienica
419.	Słupsk	Wojska Polskiego	11	kamienica
420.	Słupsk	Wojska Polskiego	12	kamienica
421.	Słupsk	Wojska Polskiego	13	kamienica
422.	Słupsk	Wojska Polskiego	15	kamienica
423.	Słupsk	Wojska Polskiego	16	kamienica
424.	Słupsk	Wojska Polskiego	17	kamienica

425.	Słupsk	Wojska Polskiego	20	kamienica
426.	Słupsk	Wojska Polskiego	24	kamienica
427.	Słupsk	Wojska Polskiego	28	kamienica
428.	Słupsk	Wojska Polskiego	29, 29a	kamienica
429.	Słupsk	Wojska Polskiego	31	kamienica
430.	Słupsk	Wojska Polskiego	32	kamienica
431.	Słupsk	Wojska Polskiego	34	kamienica
432.	Słupsk	Wojska Polskiego	36	kamienica
433.	Słupsk	Wojska Polskiego	37	kamienica
434.	Słupsk	Wojska Polskiego	39/40	kamienica
435.	Słupsk	Wojska Polskiego	41/42	kamienica
436.	Słupsk	Wojska Polskiego	43	kamienica
437.	Słupsk	Wojska Polskiego	44	kamienica
438.	Słupsk	Wojska Polskiego	45	kamienica
439.	Słupsk	Wojska Polskiego	46/47	kamienica
440.	Słupsk	Wojska Polskiego	48	kamienica
441.	Słupsk	Wojska Polskiego	51	kamienica
442.	Słupsk	Wojska Polskiego	54	kamienica
443.	Słupsk	Wolności	19	dom mieszkalny
444.	Słupsk	Wyspiańskiego	2	kamienica
445.	Słupsk	Wyspiańskiego	3	dom mieszkalny
446.	Słupsk	Wyspiańskiego	4	dom mieszkalny
447.	Słupsk	Wyspiańskiego	5	dom mieszkalny
448.	Słupsk	Wyspiańskiego	6	dom mieszkalny (narożny budynek z ul. Mickiewicza 24)
449.	Słupsk	Wyspiańskiego	7	dom mieszkalny
450.	Słupsk	Wyspiańskiego	8	dom mieszkalny
451.	Słupsk	Wyspiańskiego	9	budynek mieszkalny
452.	Słupsk	Wyspiańskiego	10	dom mieszkalny
453.	Słupsk	Wyspiańskiego	11	dom mieszkalny
454.	Słupsk	Wyspiańskiego	12	dom mieszkalny

455.	Słupsk	Zamenhofa	2, 1	dom mieszkalno-handlowy
456.	Słupsk	Zamenhofa	4	budynek mieszkalny
457.	Słupsk	Zamkowa	1a	budynek mieszkalny
458.	Słupsk	Zamkowa	5	kamienica
459.	Słupsk	Zamkowa	6	dom mieszkalny
460.	Słupsk	Żeromskiego	4	budynek mieszkalny
461.	Słupsk	Żeromskiego	10	budynek mieszkalny
462.	Słupsk	Żeromskiego	11	budynek mieszkalny
463.	Słupsk	Żwirki i Wigury	2	cmentarz komunalny
464.	Słupsk	Rabina dr Maxa Josepha		dawny cmentarz żydowski
465.	Słupsk	Rabina dr Maxa Josepha		dawny cmentarz
466.	Słupsk	Lasek Północny		dawny cmentarz
467.	Słupsk	Lasek Południowy		kompleks zieleni przy szpitalu
468.	Słupsk	Obrońców Wybrzeża		historyczne założenie - skwer
469.	Słupsk	Plac Powstańców Warszawy		historyczne założenie plant miejskich
470.	Słupsk	Planty: Park Chopina, al.Sienkiewicza, Skwer Pierwszych Słupszczyzan, Park im. Waldorfa, Plac Kostkowskiego		historyczny zespół zieleni - aleja wraz ze stawami
471.	Słupsk	Szpilewskiego		Klasztorne Stawy
472.	Słupsk	Św. Klary z Asyżu		historyczne założenie alei
473.	Słupsk	Wojska Polskiego		historyczne założenie alei

5.4. Wykaz obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Słupska jako inne zabytki wskazane przez Prezydenta Miasta Słupska.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
1.	ul. Arciszewskiego	2	1920÷1930 r.
2.	ul. Arciszewskiego	7	1920÷1930 r.
3.	ul. Arciszewskiego	9	1920÷1930 r.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
4.	ul. Arciszewskiego	10	1920÷1930 r.
5.	ul. Arciszewskiego	12	1920÷1930 r.
6.	ul. Arciszewskiego	15	1920÷1930 r.
7.	ul. Arciszewskiego	18	1920÷1930 r.
8.	ul. Arciszewskiego	22	ok. 1930 r.
9.	ul. Arciszewskiego	23	1930 r.
10.	ul. Arciszewskiego	23a	lata 30 XX w.
11.	ul. Arciszewskiego	24	lata 30 XX w.
12.	ul. Arciszewskiego	24a	lata 30 XX w.
13.	ul. Arciszewskiego	25	1920÷1930 r.
14.	ul. Arciszewskiego	25a	1920÷1930 r.
15.	ul. Arciszewskiego	25b	1920÷1930 r.
16.	ul. Arciszewskiego	27	1920÷1930 r.
17.	ul. Arciszewskiego	28	1920÷1930 r.
18.	ul. Arciszewskiego	29	1920÷1930 r.
19.	ul. Arciszewskiego	31	lata 30 XX w.
20.	ul. Arciszewskiego	32	lata 30 XX w.
21.	ul. Arciszewskiego	33	lata 30 XX w.
22.	ul. Arciszewskiego	35	lata 30 XX w.
23.	ul. Arciszewskiego	36	lata 30 XX w.
24.	ul. Arciszewskiego	37	1920÷1930 r.
25.	ul. Arciszewskiego	38	lata 30 XX w.
26.	ul. Armii Krajowej	14	początek XX w.
27.	ul. Armii Krajowej	18	II połowa XIX w.
28.	ul. Armii Krajowej	30	koniec XIX w.
29.	ul. Armii Krajowej	31	koniec XIX w.
30.	ul. Armii Krajowej	37	koniec XIX w.
31.	ul. Augusta Zygmunta	62 a	1935 r.
32.	ul. Bałtycka	11	początek XX w.
33.	ul. Bałtycka	12	początek XX w.
34.	ul. Bałtycka	13	początek XX w.
35.	ul. Bałtycka	15	początek XX w.
36.	ul. Bauera	14	1913 r.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
37.	ul. Bema	5	przełom XIX/XX w.
38.	ul. Bema	7	przełom XIX/XX w.
39.	ul. Bema	8	przełom XIX/XX w.
40.	ul. Bohaterów Westerplatte	2	lata 20/30 XX w.
41.	ul. Bohaterów Westerplatte	44-52	lata 20/30 XX w.
42.	ul. Bohaterów Westerplatte	73	początek XX w.
43.	ul. Cecorska Nr 1	1	lata 20/30 XX w.
44.	ul. Cecorska Nr 2	2	lata 20/30 XX w.
45.	ul. Cecorska Nr 4	4	lata 20/30 XX w.
46.	ul. Chopina	1	początek XX w.
47.	ul. Chopina	2	początek XX w.
48.	ul. Chopina	3	początek XX w.
49.	ul. Chopina	8	początek XX w.
50.	ul. Chopina	9	początek XX w.
51.	ul. Chopina	10	początek XX w.
52.	ul. Chopina	11	początek XX w.
53.	ul. Chopina	17	początek XX w.
54.	ul. Chopina	18	początek XX w.
55.	ul. Chopina	18 a	początek XX w.
56.	ul. Chopina	18 b	początek XX w.
57.	ul. Chopina	20	początek XX w.
58.	ul. Chopina	21	początek XX w.
59.	ul. Cicha	5	początek XX w.
60.	ul. Cicha	6	początek XX w.
61.	ul. Cicha	7	początek XX w.
62.	ul. Cicha	8 ÷ 11	początek XX w.
63.	ul. Cicha	12 ÷ 15	początek XX w.
64.	ul. Cicha	16 ÷ 17	początek XX w.
65.	ul. Cicha	18 ÷ 19	początek XX w.
66.	ul. Cicha	20	początek XX w.
67.	ul. Cicha	21	początek XX w.
68.	ul. Cicha	22	początek XX w.
69.	ul. Długa	2	przełom XIX/XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
70.	ul. Długa	3	przełom XIX/XX w.
71.	ul. Długa	17	początek XX w.
72.	ul. Długa	40	lata 20/30 XX w.
73.	ul. Długa	42	lata 20/30 XX w.
74.	ul. Długa	43	lata 20/30 XX w.
75.	ul. Długa	44	lata 20/30 XX w.
76.	ul. Długosza	5	koniec XIX w.
77.	ul. Drewniana	5	początek XX w.
78.	ul. Drewniana	6	początek XX w.
79.	ul. Drewniana	13	początek XX w.
80.	ul. Dominikańska	1	przełom XIX/XX w.
81.	ul. Garncarska	24	koniec XIX w.
82.	ul. Gdyńska	17	lata 20/30 XX w.
83.	ul. Gdyńska	16	lata 20/30 XX w.
84.	ul. Gdyńska	103	lata 20/30 XX w.
85.	ul. Grottgera	17 b	lata 30 XX w.
86.	ul. Grottgera	21	lata 20/30 XX w.
87.	ul. Grottgera	22	lata 20/30 XX w.
88.	ul. Grottgera	23	lata 20/30 XX w.
89.	ul. Grottgera	26÷27	lata 20/30 XX w.
90.	ul. Grottgera	28÷30	lata 20/30 XX w.
91.	ul. Grottgera	21	lata 20/30 XX w.
92.	ul. Grottgera	32	lata 20/30 XX w.
93.	ul. Grottgera	33	lata 20/30 XX w.
94.	ul. Grunwaldzka	1 a	koniec XIX w.
95.	ul. Jagiellońska	4	lata 30 XX w.
96.	ul. Jagiellońska	5	lata 30 XX w.
97.	ul. Jagiellońska	6	lata 30 XX w.
98.	ul. Jagiellońska	7	lata 30 XX w.
99.	ul. Jagiellońska	8	lata 30 XX w.
100.	ul. Jagiellońska	9	lata 30 XX w.
101.	ul. Jagiellońska	10	lata 30 XX w.
102.	ul. Jagiellońska	11	lata 30 XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
103.	ul. Jagiellońska	12	lata 30 XX w.
104.	ul. Jagiellońska	13	lata 30 XX w.
105.	ul. Jaracza	13	początek XX w.
106.	ul. Jaracza	20	początek XX w.
107.	ul. Jaracza	27	początek XX w.
108.	ul. Jaracza	28	początek XX w.
109.	ul. Kadłubka	10÷11	lata 20 XX w.
110.	ul. Kasprowicz	1	lata 20/30 XX w.
111.	ul. Kasprowicz	2	lata 20/30 XX w.
112.	ul. Kasprowicz	3	lata 20/30 XX w.
113.	ul. Kasprowicz	4	lata 20/30 XX w.
114.	ul. Kasprowicz	5	lata 20/30 XX w.
115.	ul. Kaszubska	45	przełom XIX/XX w.
116.	ul. Kilińskiego	3	koniec XIX w.
117.	ul. Kilińskiego	11	połowa XIX w.
118.	ul. Kilińskiego	12	2 połowa XIX w.
119.	ul. Kilińskiego	15	2 połowa XIX w.
120.	ul. Kilińskiego	16	2 połowa XIX w.
121.	ul. Kilińskiego	22	2 połowa XIX w.
122.	ul. Kilińskiego	25	koniec XIX w.
123.	ul. Kilińskiego	32	koniec XIX w.
124.	ul. Kilińskiego	42	lata 30 XX w.
125.	ul. Kilińskiego	43 a	2 połowa XIX w.
126.	ul. Kilińskiego	44	2 połowa XIX w.
127.	ul. Kilińskiego	46	2 połowa XIX w.
128.	ul. Kottłataja	6	koniec XIX w.
129.	ul. Kottłataja	13 a	koniec XIX w.
130.	ul. Kottłataja Nr 33	33	początek XX w.
131.	ul. Kottłataja	35/36	lata 20/30 XX w.
132.	ul. Kottłataja	37	lata 20/30 XX w.
133.	ul. Kottłataja	40	lata 20/30 XX w.
134.	ul. Kottłataja	41	początek XX w.
135.	ul. Kottłataja	42	początek XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
136.	ul. Konopnickiej	14	początek XX w.
137.	ul. Konopnickiej	18	początek XX w.
138.	ul. Konopnickiej	19	początek XX w.
139.	ul. Konopnickiej	20	początek XX w.
140.	ul. Konopnickiej	26/27	początek XX w.
141.	ul. Konopnickiej	28	początek XX w.
142.	ul. Kopernika	6	przełom XIX/XX w.
143.	ul. Kopernika	15	początek XX w.
144.	ul. Kopernika	20	koniec XIX w.
145.	ul. Kościuszki	22	lata 30 XX w.
146.	ul. Kozietulskiego	1	do 1905 r.
147.	ul. Kozietulskiego	2	do 1905 r.
148.	ul. Krakusa / Kilińskiego	5/42	I ćwierć XX w.
149.	ul. Krasińskiego	6	przełom XIX/XX w.
150.	ul. Krasińskiego	13	koniec XIX w.
151.	ul. Krzywoustego	10	lata 30 XX w.
152.	ul. Krzywoustego	11	lata 30 XX w.
153.	ul. Krzywoustego	12	lata 30 XX w.
154.	ul. Krzywoustego	13	lata 30 XX w.
155.	ul. Krzywoustego	14	lata 30 XX w.
156.	ul. Legnicka	1	lata 30 XX w.
157.	ul. Lelewela	1	lata 30 XX w.
158.	ul. Lelewela	3	1920 r.
159.	ul. Lelewela	28÷35	lata 20/30 XX w.
160.	ul. Lelewela	36÷41	1930 r.
161.	ul. Lelewela	42÷45	lata 30 XX w.
162.	ul. Lelewela	46÷49	lata 30 XX w.
163.	ul. Lelewela	50÷53	lata 30 XX w.
164.	ul. Leśna	1	początek XX w.
165.	ul. Leśna	1 a	1900 r.
166.	ul. Leśna	8	początek XX w.
167.	ul. Leśna	9	początek XX w.
168.	ul. Lotha	1	lata 20/30 XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
169.	ul. Lotha	2	1920 r.
170.	ul. Lotha	18	lata 20/30 XX w.
171.	ul. Lotha	18 a	lata 20/30 XX w.
172.	ul. Lotha	19	lata 20/30 XX w.
173.	ul. Lotha	20	lata 20/30 XX w.
174.	ul. Lotha	21	lata 20/30 XX w.
175.	ul. Lotha	17	lata 30 XX w.
176.	ul. Lutosławskiego	1 a	XIX/XX w.
177.	ul. Lutosławskiego	8	początek XX w.
178.	ul. Lutosławskiego	9 a	początek XX w.
179.	ul. Lutosławskiego	10	początek XX w.
180.	ul. Lutosławskiego	11	początek XX w.
181.	ul. Lutosławskiego	12	początek XX w.
182.	ul. Lutosławskiego	13	początek XX w.
183.	ul. Lutosławskiego	14	początek XX w.
184.	ul. Lutosławskiego	17	początek XX w.
185.	ul. Lutosławskiego	21	początek XX w.
186.	ul. Lutosławskiego	32	początek XX w.
187.	ul. Lutosławskiego	33	początek XX w.
188.	ul. Malczewskiego	1	lata 30 XX w.
189.	ul. Malczewskiego	2	lata 30 XX w.
190.	ul. Malczewskiego	3	lata 30 XX w.
191.	ul. Malczewskiego	4	lata 30 XX w.
192.	ul. Malczewskiego	5	lata 30 XX w.
193.	ul. Malczewskiego	6	lata 30 XX w.
194.	ul. Malczewskiego	7	lata 30 XX w.
195.	ul. Malczewskiego	8	lata 30 XX w.
196.	ul. Malczewskiego	9	lata 30 XX w.
197.	ul. Malczewskiego	10	lata 30 XX w.
198.	ul. Malczewskiego	11	lata 30 XX w.
199.	ul. Malczewskiego	12	lata 30 XX w.
200.	ul. Malczewskiego	13	lata 30 XX w.
201.	ul. Malczewskiego	14	lata 30 XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
202.	ul. Malczewskiego	15	lata 30 XX w.
203.	ul. Malczewskiego	16	lata 30 XX w.
204.	ul. Małachowskiego	1	początek XX w.
205.	ul. Małachowskiego	2	początek XX w.
206.	ul. Małachowskiego	3	początek XX w.
207.	ul. Małachowskiego	4/4 a	początek XX w.
208.	ul. Małachowskiego	5	początek XX w.
209.	ul. Małachowskiego	6	początek XX w.
210.	ul. Małachowskiego	7	początek XX w.
211.	ul. Małachowskiego	8	początek XX w.
212.	ul. Małachowskiego	19	początek XX w.
213.	ul. Małachowskiego	20	początek XX w.
214.	ul. Małachowskiego	21	początek XX w.
215.	ul. Małachowskiego	22	początek XX w.
216.	ul. Małachowskiego	23	początek XX w.
217.	ul. Małachowskiego	24	początek XX w.
218.	ul. Małachowskiego	25	początek XX w.
219.	ul. Małachowskiego	27	początek XX w.
220.	ul. Małachowskiego	28	początek XX w.
221.	ul. Małachowskiego	29	początek XX w.
222.	ul. Małachowskiego	30	początek XX w.
223.	ul. Małachowskiego	31	początek XX w.
224.	ul. Małachowskiego	33	początek XX w.
225.	ul. Małachowskiego	34	początek XX w.
226.	ul. Mickiewicza	3	początek XX w.
227.	ul. Mickiewicza	4	początek XX w.
228.	ul. Mickiewicza	5	początek XX w.
229.	ul. Mickiewicza	6	początek XX w.
230.	ul. Mickiewicza	7	początek XX w.
231.	ul. Mickiewicza	8	początek XX w.
232.	ul. Mickiewicza	9	początek XX w.
233.	ul. Mickiewicza	10	początek XX w.
234.	ul. Mickiewicza	11	początek XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
235.	ul. Mickiewicza	12÷13	początek XX w.
236.	ul. Mickiewicza	16	początek XX w.
237.	ul. Mickiewicza	17	początek XX w.
238.	ul. Mickiewicza	19	początek XX w.
239.	ul. Mickiewicza	20	koniec XIX w.
240.	ul. Mickiewicza	45	koniec XIX w.
241.	ul. Mickiewicza	48	koniec XIX w.
242.	ul. Mickiewicza	49	lata 20/30 XX w.
243.	ul. Mickiewicza	50	lata 20/30 XX w.
244.	ul. Mickiewicza	51	lata 20/30 XX w.
245.	ul. Mickiewicza	52	lata 20/30 XX w.
246.	ul. Mickiewicza	53	lata 20/30 XX w.
247.	ul. Mickiewicza	55	koniec XIX w.
248.	ul. Mickiewicza	56	koniec XIX w.
249.	ul. Mickiewicza	57÷58	koniec XIX w.
250.	ul. Mickiewicza	59	lata 20/30 XX w.
251.	ul. Mickiewicza	60	lata 20/30 XX w.
252.	ul. Młyńska	1 a	lata 20/30 XX w.
253.	ul. Moniuszki	13	1899 r.
254.	ul. Morcinka	5	1900 r.
255.	ul. Morcinka	21	początek XX w.
256.	ul. Nad Śluzami	10	koniec XIX w.
257.	ul. Nad Śluzami	11÷12	koniec XIX w.
258.	ul. Nad Śluzami	13	koniec XIX w.
259.	ul. Na Wzgórzu	20	1910 r.
260.	ul. Niemcewicz	1	początek XX w.
261.	ul. Niemcewicz	2	początek XX w.
262.	ul. Niemcewicz	3	początek XX w.
263.	ul. Niemcewicz	4	początek XX w.
264.	ul. Niemcewicz	5	początek XX w.
265.	ul. Niemcewicz	7	początek XX w.
266.	ul. Niemcewicz	8	początek XX w.
267.	ul. Niemcewicz	11	początek XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
268.	ul. Niemcewicz	13	początek XX w.
269.	ul. Niemcewicz	14	początek XX w.
270.	ul. Niemcewicz	14 a/14 b	początek XX w.
271.	ul. Niemcewicz	16	początek XX w.
272.	ul. Niemcewicz	18 a	początek XX w.
273.	ul. Niemcewicz	20	początek XX w.
274.	ul. Niemcewicz	20 a	początek XX w.
275.	ul. Niemcewicz	20 b	początek XX w.
276.	ul. Niemcewicz	21	początek XX w.
277.	ul. Niemcewicz	22	początek XX w.
278.	ul. Niemcewicz	23	początek XX w.
279.	ul. Niemcewicz	24	początek XX w.
280.	ul. Obrońców Wybrzeża	2	I ćwierć XX w.
281.	ul. Ogrodowa	6	początek XX w.
282.	ul. Ogrodowa	7	początek XX w.
283.	ul. Orkana	2	lata 30 XX w.
284.	ul. Orkana	3	lata 30 XX w.
285.	ul. Orkana	4	lata 30 XX w.
286.	ul. Orkana	5	lata 30 XX w.
287.	ul. Orkana	6	lata 30 XX w.
288.	ul. Orkana	7	lata 30 XX w.
289.	ul. Orkana	11	lata 30 XX w.
290.	ul. Orkana	12	lata 30 XX w.
291.	ul. Orkana	13	lata 30 XX w.
292.	ul. Orkana	14	lata 30 XX w.
293.	ul. Orkana	15	lata 30 XX w.
294.	ul. Orkana	16	lata 30 XX w.
295.	ul. Orkana	17	lata 30 XX w.
296.	ul. Orkana	18	lata 30 XX w.
297.	ul. Paderewskiego	25	początek XX w.
298.	ul. Paderewskiego	26	początek XX w.
299.	ul. Paderewskiego	27	początek XX w.
300.	ul. Paderewskiego	28	początek XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
301.	ul. Paderewskiego	29	początek XX w.
302.	ul. Paderewskiego	30	początek XX w.
303.	ul. Paderewskiego	31	początek XX w.
304.	ul. Paderewskiego	32	początek XX w.
305.	ul. Partyzantów	14	lata 20/30 XX w.
306.	ul. Partyzantów	15	koniec XIX w.
307.	ul. Partyzantów	16	początek XX w.
308.	ul. Partyzantów	28	koniec XIX w.
309.	ul. Partyzantów	29	1898 r.
310.	ul. Piekietko	23	przełom XIX/XX w.
311.	ul. Piłsudskiego	54	lata 30 XX w.
312.	ul. Piłsudskiego	55	lata 30 XX w.
313.	ul. Piłsudskiego	56	lata 30 XX w.
314.	ul. Piłsudskiego	57	lata 30 XX w.
315.	ul. Piłsudskiego	58	lata 30 XX w.
316.	ul. Piłsudskiego	59	lata 30 XX w.
317.	ul. Piłsudskiego	60	lata 30 XX w.
318.	ul. Pobożnego	9	koniec XIX w.
319.	ul. Pobożnego	10	koniec XIX w.
320.	ul. Podgórna	1	koniec XIX w.
321.	ul. Podgórna	4	2 połowa XIX w.
322.	ul. Polna	1	początek XX w.
323.	ul. Polna	4	początek XX w.
324.	ul. Polna	7	początek XX w.
325.	ul. Pomorska	1	początek XX w.
326.	ul. Pomorska	2	początek XX w.
327.	ul. Pomorska	3	początek XX w.
328.	ul. Pomorska	4	początek XX w.
329.	ul. Pomorska	6	początek XX w.
330.	ul. Pomorska	7	początek XX w.
331.	ul. Pomorska	32	początek XX w.
332.	ul. Poniatowskiego	12	początek XX w.
333.	ul. Poniatowskiego	13	początek XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
334.	ul. Poniatowskiego	14	początek XX w.
335.	ul. Poniatowskiego	15	początek XX w.
336.	ul. Poniatowskiego	16÷21	początek XX w.
337.	ul. Poniatowskiego	22÷23	początek XX w.
338.	ul. Poniatowskiego	24÷25	początek XX w.
339.	ul. Poniatowskiego(nr ewid.ob. 541)	27	początek XX w.
340.	ul. Poniatowskiego(nr ewid.ob. 96,97)	27	początek XX w.
341.	ul. Poniatowskiego(nr ewid.ob. 98)	27	początek XX w.
342.	ul. Poniatowskiego	45	początek XX w.
343.	ul. Poniatowskiego	46	początek XX w.
344.	ul. Portowa	2	początek XX w.
345.	pl. Powst. Warszawy	1	początek XX w.
346.	ul. Prądyńskiego	2	lata 30 XX w.
347.	ul. Przemysłowa	2	lata 20/30 XX w.
348.	ul. Przemysłowa	5	lata 20/30 XX w.
349.	ul. Przemysłowa	6	lata 20/30 XX w.
350.	ul. Przemysłowa	6 a	lata 20/30 XX w.
351.	ul. Przemysłowa	7	lata 20/30 XX w.
352.	ul. Przemysłowa	7 a	lata 20/30 XX w.
353.	ul. Przemysłowa	8	lata 20/30 XX w.
354.	ul. Przemysłowa	18	lata 20/30 XX w.
355.	ul. Przemysłowa	22	lata 20/30 XX w.
356.	ul. Przemysłowa	114	lata 20/30 XX w.
357.	ul. Przemysłowa	116	lata 20/30 XX w.
358.	ul. Przemysłowa	117	początek XX w.
359.	ul. Przemysłowa	119	początek XX w.
360.	ul. Przemysłowa	120	początek XX w.
361.	ul. Przemysłowa	121	przełom XIX/XX w. `
362.	ul. Racławicka	1	ok.1930 r.
363.	ul. Racławicka	3	lata 30 XX w.
364.	ul. Racławicka	4	ok.1930 r.
365.	ul. Racławicka	5	lata 30 XX w.
366.	ul. Racławicka	6	lata 30 XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
367.	ul. Raszyńska	4	lata 20/30 XX w.
368.	ul. Raszyńska	9	lata 20/30 XX w.
369.	ul. Raszyńska	17	lata 30 XX w.
370.	ul. Reja	15	lata 30 XX w.
371.	ul. Reja	16	lata 30 XX w.
372.	ul. Reja	17	lata 30 XX w.
373.	ul. Reja	18	lata 30 XX w.
374.	ul. Reja	19	lata 30 XX w.
375.	ul. Reja	20	lata 30 XX w.
376.	ul. Rybacka	5	początek XX w.
377.	ul. Rybacka	6	początek XX w.
378.	ul. Rybacka	7	początek XX w.
379.	ul. Rybacka	8	początek XX w.
380.	ul. Rybacka	10÷11	początek XX w.
381.	ul. Rybacka	12÷13	początek XX w.
382.	ul. Rybacka	14÷15	początek XX w.
383.	ul. Rybacka	16÷17	początek XX w.
384.	ul. Rybacka	18÷19	początek XX w.
385.	ul. Sierpinka	3	koniec XIX w.
386.	ul. Sierpinka	21	2 połowa XIX w.
387.	ul. Skargi	2	lata 30 XX w.
388.	ul. Skargi	3	lata 30 XX w.
389.	ul. Skargi	4	lata 30 XX w.
390.	ul. Skargi	5	lata 30 XX w.
391.	ul. Skargi	6	lata 30 XX w.
392.	ul. Skargi	7	lata 30 XX w.
393.	ul. Skargi	15	lata 30 XX w.
394.	ul. Skargi	16	lata 30 XX w.
395.	ul. Skargi	17	lata 30 XX w.
396.	ul. Skargi	18	lata 30 XX w.
397.	ul. Skargi	19	lata 30 XX w.
398.	ul. Skargi	20	lata 30 XX w.
399.	ul. Skargi	21	lata 30 XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
400.	ul. Skargi	22	lata 30 XX w.
401.	ul. Skargi	23	lata 30 XX w.
402.	ul. Skargi	24	lata 30 XX w.
403.	ul. Skłodowskiej-Curie	4	1910 r.
404.	ul. Skłodowskiej-Curie	6	XIX/XX
405.	ul. Skłodowskiej-Curie	11÷13	lata 20 XX w.
406.	ul. Słoneczna	16÷17	I część XX w.
407.	ul. Słoneczna	18÷22	I część XX w.
408.	ul. Słowackiego	2	koniec XIX w.
409.	ul. Słowackiego	4	koniec XIX w.
410.	ul. Słowackiego	5	koniec XIX w.
411.	ul. Słowackiego	9	koniec XIX w.
412.	ul. Słowackiego	10	koniec XIX w.
413.	ul. Słowackiego	16	koniec XIX w.
414.	ul. Słowackiego	28÷29	koniec XIX w.
415.	ul. Słowackiego	33	początek XX w.
416.	ul. Słowackiego	38	koniec XIX w.
417.	ul. Słowackiego	39	koniec XIX w.
418.	ul. Sobieskiego	1	I część XX w.
419.	ul. Sobieskiego	1 a	I część XX w.
420.	ul. Sobieskiego	17	I część XX w.
421.	ul. Sobieskiego	19÷21	I część XX w.
422.	ul. Sportowa	49	połowa XIX w.
423.	ul. Starzyńskiego	11	1910 r.
424.	ul. Staszica	7	koniec XIX w.
425.	ul. Staszica	11	koniec XIX w.
426.	ul. Stwosza	3	początek XX w.
427.	ul. Stwosza	7	początek XX w.
428.	ul. Stwosza	8	początek XX w.
429.	ul. Stwosza	9	początek XX w.
430.	ul. Sułkowskiego	31	1930 r.
431.	ul. Sygietyńskiego	8	początek XX w.
432.	ul. Sygietyńskiego	9	początek XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
433.	ul. Sygietyńskiego	10	początek XX w.
434.	ul. Sygietyńskiego	11	początek XX w.
435.	ul. Sygietyńskiego	12	początek XX w.
436.	ul. Sygietyńskiego	13	początek XX w.
437.	ul. Sygietyńskiego	14	początek XX w.
438.	ul. Sygietyńskiego	15	początek XX w.
439.	ul. Sygietyńskiego	16	początek XX w.
440.	ul. Szarych Szeregów	6	początek XX w.
441.	ul. Szarych Szeregów	7	początek XX w.
442.	ul. Szarych Szeregów	10	ok. 1915 r.
443.	ul. Szczecińska	10	lata 20/30 XX w.
444.	ul. Szczecińska	12	lata 20 XX w.
445.	ul. Szczecińska	13	lata 20 XX w.
446.	ul. Szczecińska	14	lata 20 XX w.
447.	ul. Szczecińska	16	początek XX w.
448.	ul. Szczecińska	30÷32	lata 20 XX w.
449.	ul. Szczecińska	81	początek XX w.
450.	ul. Szczecińska	83	początek XX w.
451.	ul. Szczecińska	85	początek XX w.
452.	ul. Szczecińska	97	koniec XIX w.
453.	ul. Szczecińska	114	ok. 1905 r.
454.	ul. Szymanowskiego	6	lata 20 XX w.
455.	ul. Szymanowskiego	7	lata 20 XX w.
456.	ul. Szymanowskiego	8	lata 20 XX w.
457.	ul. Szymanowskiego	9÷9 a	lata 20 XX w.
458.	ul. Świętopętka	1	2 połowa XIX w.
459.	ul. Świętopętka	2	2 połowa XIX w.
460.	ul. Teatralna	2	początek XX w.
461.	ul. Teatralna	3	początek XX w.
462.	ul. Teatralna	4	początek XX w.
463.	ul. Teatralna	5	początek XX w.
464.	ul. Teatralna	6	początek XX w.
465.	ul. Teatralna	7	początek XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
466.	ul. Traugutta	21	lata 20 XX w.
467.	ul. Tuwima	22 a	ok. 1908 r.
468.	ul. Tuwima	23	ok. 1908 r.
469.	ul. Wojska Polskiego	18	początek XX w.
470.	ul. Wojska Polskiego	19	początek XX w.
471.	ul. Wojska Polskiego	22	1905 r.
472.	ul. Wojska Polskiego	23	1904 r.
473.	ul. Wojska Polskiego	35	lata 20/30 XX w.
474.	ul. Wojska Polskiego	38	lata 20/30 XX w.
475.	ul. Wojska Polskiego	50	1 ćwierć XX w.
476.	ul. Wojska Polskiego	53	ok. 1905 r.
477.	ul. Wolności	12	przełom XIX/XX w.
478.	ul. Wolności	13	przełom XIX/XX w.
479.	ul. Wolności	14	przełom XIX/XX w.
480.	ul. Wolności	14 a	przełom XIX/XX w.
481.	ul. Wolności	15	przełom XIX/XX w.
482.	ul. Wolności	16	przełom XIX/XX w.
483.	ul. Wolności	18	przełom XIX/XX w.
484.	ul. Wolności	24/25	przełom XIX/XX w.
485.	ul. Wolności	29	lata 20/30 XX w.
486.	ul. Wolności	30	lata 20/30 XX w.
487.	ul. Wolności	31	lata 20/30 XX w.
488.	ul. Wolności	32	lata 20/30 XX w.
489.	ul. Wolności	33	lata 20/30 XX w.
490.	ul. Wolności	35	lata 20/30 XX w.
491.	ul. Wolności	36	lata 20/30 XX w.
492.	ul. Wrocławska	30	lata 20/30 XX w.
493.	ul. Wybickiego	1	lata 20/30 XX w.
494.	ul. Wybickiego	2	lata 20/30 XX w.
495.	ul. Wybickiego	3	lata 20/30 XX w.
496.	ul. Wybickiego	4	lata 20/30 XX w.
497.	ul. Wybickiego	5	lata 20/30 XX w.
498.	ul. Wybickiego	6	lata 20/30 XX w.

L.p.	ulica	Nr bud.	Data powstania- okres
499.	ul. Wybickiego	7	lata 20/30 XX w.
500.	ul. Wybickiego	8	lata 20/30 XX w.
501.	ul. Wybickiego	9	lata 20/30 XX w.
502.	ul. Wybickiego	12	lata 20/30 XX w.
503.	ul. Wybickiego	13	lata 20/30 XX w.
504.	ul. Wybickiego	14	lata 20/30 XX w.
505.	ul. Wybickiego	15	lata 20/30 XX w.
506.	ul. Wybickiego	16	lata 20/30 XX w.
507.	ul. Zamkowa	2	początek XX w.
508.	ul. Zamkowa	3	początek XX w.
509.	ul. Zamkowa	4	początek XX w.
510.	pl. Zwycięstwa	4	ok. 1902 r.
511.	ul. Zielona	1	początek XX w.
512.	ul. Zielona	2	początek XX w.
513.	ul. Zielona	3	początek XX w.
514.	ul. Zielona	4	początek XX w.
515.	ul. 3-go Maja	19	początek XX w.
516.	ul. 3-go Maja	69	początek XX w.

Ochronę zabytków objętych gminną ewidencją uwzględnia się w zapisach prawa lokalnego oraz w decyzjach administracyjnych: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (art.19 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami), a także w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzjach o warunkach zabudowy, decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzjach o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 19 ust. 1a-7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)

5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

5.1.mury obronne

Słupsk jest jednym z miast pomorskich, w którym zachowały się w znacznym stopniu mury, bramy i baszty służące w średniowieczu obronie miasta przed najeźdźcą. Z dokumentu księcia Wacława z 1325 roku, w którym potwierdza dominikanom słupskim ich posiadłości dowiadujemy się, że miasto w tym czasie było już otoczone palisadą. Trwałe umocnienia w postaci murów zaczęto wznosić po 1325 roku. W pierwszej kolejności wymurowano dolne partie trzech bram, jakie istniały w Słupsku. Od strony

północnej - Holsztyńską, od wschodniej - Młyńską, od strony zachodniej - Nową. W drugim etapie podwyższono je o kolejne kondygnacje i wzniesiono mury od strony północnej, zachodniej i południowej. Z dokumentu księcia Bogusława V, który chciał wznieść nowy zamek w obrębie murów wynika, że w 1374 roku większość murów już istniała.

Już w 1834 roku rozebrano basztę Prochową, a w 1867 roku - Bramę Holsztyńską. Zniwelowano nowożytnie bastiony i wały zakładając w ich miejsce zieleńce i promenady. Ocalałe mury obudowano domami, a zachowane bramy (Młyńska i Nowa) oraz Baszta Czarownic zaczęły pełnić inne funkcje. Lata II wojny światowej nie oszczędziły miasta. Wiosną 1945 roku spłonęła słupska starówka. Również szereg fragmentów dawnych obwarowań uległo zniszczeniu, a te które w jakimś stopniu ocalały, z latami przywrócono do dawnej świetności.

2) Brama Młyńska

Zamykała wjazd do miasta z kierunku Gdańska i Smołdzina. Brama ta, podobnie jak nie istniejąca już Brama Holsztyńska, powstała w dwóch fazach - najpierw w latach 1325-1329, wzniesiono dolną kondygnację z ostrołukowym przejazdem, a następnie około 1365-1370, dobudowano górne kondygnacje. Zbudowana w stylu gotyckim. Brama była zwieńczona ozdobnymi szczytami ze sterczynami. W bramie Młyńskiej mieści się obecnie pracownia konserwatorska Muzeum Pomorza Środkowego.

3) Baszta Czarownic

Powstała w latach 1410 -1415. W XVII wieku basztę przebudowano na cele więzienne, były w niej przetrzymywane kobiety posądzone o czary, stąd wywodzi się jej nazwa. Jak podają XVII-wieczne źródła, w Słupsku odbywały się w tym czasie liczne procesy kobiet o czary, kończące się najczęściej spaleniem oskarżonej na stosie. Ostatnią z ofiar uznaną za „czarownicę” była Trina Papisten - mieszkanka Słupska, która spłonęła na stosie w 1701 roku. W XIX wieku Baszta służyła jako magazyn, a później zaadaptowano ją na cele mieszkalne. Uszkodzona w czasie działań wojennych w marcu 1945 roku została zabezpieczona, a w latach 1971-1975 trwała jej odbudowana i adaptacja dla potrzeb wystawienniczych.

4) Zamek Książąt Pomorskich

Zamek stanowił rezydencję książęcego rodu Gryfitów. Zbudowany na początku XVI wieku w stylu gotyckim przez księcia Bogusława X. Jako datę powstania zamku przyjmuje się rok 1507. Wzniesiono go na dawnym dziedzińcu młyńskim. Jego północną ścianę stanowił biegnący tu mur miejski i w ten sposób wtapiał się w jeden system obronny miasta. Zasadniczej przebudowie zamek uległ w latach 80-tych XVI stulecia za czasów panowania księcia Jana Fryderyka. Przez dwa kolejne lata skromna, gotycka budowla Bogusława X przekształciła się w nowożytną rezydencję książęcą. Powstał trzykondygnacyjny podpiwniczony budynek, na rzucie prostokątnym poprzedniej budowli. 5 września 1588 roku możemy uznać za dzień zakończenia budowy renesansowego zamku w Słupsku. Zamek należał do potomków Gryfitów aż do śmierci Ernesta Bogusława von Croy

w roku 1684. Po tym roku dobra książęce wywieziono do Berlina, a sam budynek mocno podupadł. Opuszczony i ogołocony zamek zaczął pełnić rolę magazynów wojskowych, początkowo zboża, później broni. W początku XIX wieku zamek uległ znacznym przeróbkom. W XX wieku całkowicie przebudowany i zdewastowany zamek nadal pełnił funkcję magazynów, tuż przed wojną przechowywano tu m.in. dekoracje teatralne. Po wojnie przez jakiś czas mieściła się tu wytwórnia lin i siatek. Przełom w dziejach zamku przyniósł rok 1951, kiedy to przystąpiono do prac zabezpieczających, które poprzedziły zasadniczą odbudowę. Odbudowa prowadzona w latach 1958-65 przez gdański oddział Pracowni Konserwacji Zabytków miała na celu przywrócenie wyglądu zamku z czasów renesansowej przebudowy i przystosowania do pełnienia nowej funkcji - siedziby muzeum. Od 1965 roku zamek stanowi siedzibę Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku. Znajdują się w nim zbiory poświęcone historii Ziemi Słupskiej, a także największa na świecie wystawa portretów S.I. Witkiewicza - Witkacego.

5) Młyn Zamkowy

Młyn jest jednym z najstarszych obiektów budownictwa przemysłowego w Polsce. Wzniesiony został w lewobrzeżnym Słupsku obok mostu nad Młynówką, na książęcej posesji około 1310 roku. W 1965 roku dawny Młyn Zamkowy przejęło Muzeum Pomorza Środkowego, zlecając Pracowniom Konserwacji Zabytków w Gdańsku i Szczecinie przeprowadzenie odbudowy i adaptacji obiektu na cele muzealne. W ramach prac konserwatorskich przywrócono wystrój renesansowy elewacji budynku a wewnątrz zburzono ścianki działowe oraz odsłonięto piękną konstrukcję drewnianą z bali dębowych pochodzącą z XVI wieku. Od 1968 roku w odbudowanym młynie ma siedzibę Dział Etnograficzny Muzeum. Jest to budynek założony na planie prostokąta, trzypoziomowy, przykryty dwuspadowym dachem, wzniesiony z cegły; elewacja wschodnia o konstrukcji ryglowej; elewacja północna rozczłonkowana sześcioma tynkowanymi wnękami zamkniętymi w formie oślego grzbietu; elewacja zachodnia ma także dwie wnęki zamknięte formą oślego grzbietu; elewacja południowa frontowa posiada od zachodu prostokątny aneks.

6) Spichlerz Richtera

Spichlerz Richtera z 1780 roku pierwotnie zlokalizowany był u zbiegu ulic Kopernika i Wolności. W latach 1991-98 został przeniesiony na Rynek Rybacki tuż obok Zamku Książąt Pomorskich i zlokalizowany nad rzeką Słupią (równolegle do jej brzegu) przed wlotem do niej kanału Młyńskiego. W 1986 roku właścicielem obiektu zostało Muzeum Pomorza Środkowego. W listopadzie 1991 roku budynek rozebrano. Powrócił „do żywych” na nowym miejscu dopiero 22 maja 1998 roku. Obecnie w części spichlerza mieście się herbaciarnia. Obecnie spichlerz, łącznie z położonymi w sąsiedztwie budynkami Zamku Książąt Pomorskich, Bramy Młyńskiej, Młyna Zamkowego tworzy zespół zabytkowych obiektów Muzeum Pomorza Środkowego.

7) Kościół Klasztorny św. Ottona

Zbudowano został na miejscu, gdzie według tradycji znajdował się gród książęcy. Wybudowany pod koniec wieku XIX od początku służył katolikom. W 1454 roku urodził się

książę Bogusław X. Kamień węgielny pod budowę kościoła położono w 1872 roku, a uroczyste poświęcenie świątyni miało miejsce w roku 1873. W 1889 roku została erygowana katolicka parafia przy kościele św. Ottona, w okresie międzywojennym funkcjonował on jako kościół rzymsko-katolicki. Obecnie kościół Sw. Ottona jest kościołem klasztornym sióstr ubogich klarysek. Jest to kościół murowany, wzniesiony na planie prostokąta, jednonawowy. Od strony zachodniej prezbiterium na planie półokręgu, a od wschodu ośmiokątna wieża dzwonnicza. Elewacje zdobią geometryczne fryzy ceglane, pilastry zwieńczone sterczynami z kamiennymi kwiatonami na narożnikach. W elewacji frontowej na osi portyk z dwoma pilastrami zwieńczonymi sterczynami, nad portykiem kamienna konsola. Otwory okienne i drzwiowe ozdobione maswerkami. W wyposażeniu zachowały się marmurowe naczynia do wody święconej z datami poświęcenia kościoła.

8) Kościół Mariacki

To imponująca gotycka budowla wybudowana w II połowie XIV wieku. Przechodził różnorodne dzieje, ale zawsze wracał żeby służyć wiernym. Dokładny czas budowy wcześniejszego kościoła na tym miejscu nie jest znany. Wiadomo jednak, że w związku z relokacją miasta na lewym brzegu Słupi w 1310 roku, otrzymało ono również własny kościół parafialny p.w. NMP uposażony 4 łanami ziemi. Dokument z 1311 roku mówi o przekazaniu przez margrabiów patronatu nad kościołem Mariackim słupskim norbertanom. Od początku swego istnienia kościół ten obsługiwał gminę niemiecką. Około 1500 roku kościół Mariacki został poważnie rozbudowany. W 1525 r. w okresie zamieszek związanych z wprowadzeniem w mieście reformacji wzburzony tłum wtargnął do kościoła niszcząc jego wyposażenie, m.in. ołtarz, figury świętych i obrazy. Pierwszy rysunek kościoła możemy oglądać dopiero na mapie Lubinusa z roku 1618. W panoramie miasta jest w północnej jego części widoczny fragment z sylwetką tego kościoła. Miał on wtedy inną niż obecnie wieżę. Była ona zakończona stożkowym hełmem

Zmiany w architekturze kościoła, w tym likwidacja kilku kaplic, miały również miejsce w późniejszych czasach, zwłaszcza w XIX wieku. Podczas gruntownej przebudowy w latach 1858-1860 kościół uzyskał pseudogotycką formę zewnętrzną, m.in. szczyty nad nawami bocznymi. Zniszczony w znacznym stopniu w marcu 1945 roku, został odbudowany w latach 1945 -1948. Kościół NMP jest trójnawową bazyliką, orientowaną, z dużym wydzielonym prezbiterium zamkniętym pięcioboczną apsydą. Od zachodu nawę główną zamyka masywna wieża wysokości około 50m, typowa dla gotyckich świątyń Pomorza.

Słupsk ma także swoją krzywą wieżę, może mniej słynną od włoskiej krzywej wieży w Pizie. Mowa o wieży kościoła Najświętszej Marii Panny. Wg pomiarów jest ona o 89 centymetrów odchylona od pionu w kierunku zachodnim. Pomiarzy również słupscy geodeci. Zmierzyli też odchylenie drugiego rogu wieży. Z tych pomiarów wynika, że lewy narożnik odchylony jest o 71 centymetrów, a wieża jest lekko skręcona na zachód. Odchylenie najlepiej widać z ulicy Mikołajskiej, kiedy patrzy się w stronę kościoła tuż przy ścianie starej Poczty Głównej.

Kościół Mariacki jest jednym z obiektów Europejskiego Szlaku Gotyku Ceglanego w Słupsku.

9) Kościół św. Mikołaja

Drugi, po nieistniejącym kościele św. Piotra, kościół parafialny w mieście. Wezwanie św. Mikołaja wskazywało, że kościół powstał w ośrodku miejskim o charakterze kupiecko-rzemieślniczym. Był on przeznaczony dla wiernych pochodzenia niemieckiego. Kościół orientowany, zwrócony był wschodnią ścianą szczytową ku rzece, zaś zachodnim wejściem zwrócony był w stronę ulicy Grodzkiej (Holstentorstrasse). Kościół ten posiadał założenie salowe. Od strony zachodniej zdobiła go smukła wieża. Przypuszcza się, że została ona wybudowana dopiero po pożarze w roku 1477, gdyż początkowo, zgodnie z regułą zakonu norbertańskiego, kościół posiadał jedynie skromną wieżyczkę na pomieszczenie małego dzwonu sygnaturki. Po północnej stronie kościoła znajdował się klasztor, na który składały się dwa skrzydła budynku zestawione pod kątem rozwartym, odpowiadającym w przybliżeniu zarysowi obronnego muru miejskiego. W 1665 roku wielki pożar miasta strawił klasztor i kościół, z którego pozostały jedynie mury. Dopiero w 1737 roku, staraniem pułkownika Stedinga, kościół został odbudowany i zmieniony na zbór garnizonowy. Postarano się o jego niezbędne wyposażenie i umeblowanie. Gdy w roku 1740 pułk von Stedinga wyruszył ze Słupska na wojnę śląską, nie uszanowano jego zabiegów i dawny kościół św. Mikołaja zamieniono na magazyn i wozownię. Od tego czasu kościół przestał pełnić funkcje religijne. W latach 70-tych XVIII wieku rada miejska postanowiła przeznaczyć budynek kościoła św. Mikołaja na potrzeby oświaty miejskiej. Miała tu powstać szkoła, przeznaczona głównie dla dzieci i młodzieży z uboższej części miasta. Ruinę odbudowano i od roku 1772 budynek kościoła św. Mikołaja służył jako szkoła i internat dla ubogich uczniów. W czasie przebudowy podzielono wnętrze kościoła na trzy kondygnacje. Wejście do budynku, które też przebudowano, zlokalizowane było w wieży, od strony zachodniej. Kolejny raz przebudowywano dawny gmach kościoła św. Mikołaja w roku 1819, w związku z przystosowaniem go do potrzeb szkoły elementarnej. Dla zabezpieczenia murów od strony południowej dobudowano do ściany nowe cztery przypory. Wymieniono wszystkie okna i przebudowano wejście do budynku od strony zachodniej. Szkoła elementarna działała od roku 1820. W roku 1834 zaczęła swą działalność średnia szkoła żeńska, pierwsza w Słupsku. Miała ona początkowo dwie klasy, a od roku 1859 trzy klasy i 145 uczennic. W roku 1926 mieściła się w dawnym kościele św. Mikołaja szkoła dla dzieci niedorozwiniętych umysłowo i pobierało naukę kilka klas żeńskiego gimnazjum. W pierwszych dniach po zajęciu Słupska przez Armię Czerwoną, w marcu 1945 roku, w czasie roznieconego przez czerwonoarmistów pożaru Starego Miasta spłonął dawny kościół św. Mikołaja. Wypalone zostało doszczętnie jego wnętrze i dach. Ruiny obu szacownych wiekiem budowli przetrwały do 1955 roku, kiedy to na polecenie władz miejskich sporządzono inwentaryzację pomiarową kościoła i klasztoru. W tym czasie mury klasztoru sięgały jeszcze w niektórych miejscach wysokości pierwszego piętra. Kiedy przystąpiono do oczyszczania z gruzów starego miasta, rozebrano także większą część tych murów. Losy klasztoru tym samym były przesądzone. Co do

przyszłości kościoła, to władze miasta planowały jego odbudowę jako gotyckiego zabytku pomorskiego budownictwa sakralnego. Na początku lat sześćdziesiątych XX wieku zrodziła się idea odbudowy zespołu klasztornego z przeznaczeniem na potrzeby biblioteki miejskiej i powiatowej. Według opisu z roku 1962 po działaniach wojennych II wojny światowej i pożarze wywołanym przez żołnierzy Armii Czerwonej z dawnego kościoła św. Mikołaja pozostały tylko zewnętrzne mury konstrukcyjne i wieża. Nie było dachu, stolarki, stropów, instalacji i schodów. Wnętrze zalegały stosy gruzów. Prace projektowe trwały od roku 1963. W roku 1965 w ruinach kościoła rozpoczęto prace ziemne. Budowa przyszłej biblioteki trwała dość długo, ze względu na potrzebę zachowania w maksymalnym stopniu dawnego wyglądu kościoła i przystosowania jego wnętrza do wymogów biblioteki. W roku 1970 oddano dawny kościół a teraz bibliotekę i dobudowany do niego pawilon działu bibliotecznego dla dzieci i młodzieży. Ta dobudowa zajęła miejsce dawnego klasztoru norbertanek. Miała kształt łuku zaczynającego się przy bibliotece i skręcającego w kierunku ulicy Krętej. Od tego momentu trwały prace nad ustawieniem i uporządkowaniem księgozbioru. Uroczyste otwarcie obiektu nastąpiło 10 września 1971 roku. Nowej bibliotece nadano imię pisarki polskiej Marii Dąbrowskiej i wybito okolicznościowy medal. Przy wejściu do biblioteki na lewym portalu wmurowano kamienną tablicę z napisem: „Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Marii Dąbrowskiej w Słupsku, wrzesień 1971.”

10) Kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego

Najstarszy kościół w Słupsku wzniesiono na starym pogańskim miejscu kultowym, wiemy o tym ponieważ znaleziono tu płytę kamienną z wyobrażeniem bożka. Budowla powstała zapewne długo przed 1281 rokiem. Kościół pod wezwaniem św. Piotra po raz pierwszy wzmiankowany jest w dokumencie wystawionym przez księcia gdańskiego Mściwoja II w 1281 roku. Był to najprawdopodobniej kościół drewniany. Później, w XIV wieku, na tym samym miejscu stanął murowany gotycki kościół, który spłonął w 1616 roku. Po relokacji lewobrzeżnego Słupska (1310r.) i stworzeniu parafii p.w. NMP obsługującej gminę niemiecką, kościół św. Piotra był kościołem parafialnym dla okolicznych wsi i prawobrzeżnej osady (ówczesnego Starego Miasta), zlokalizowanej na południe od kościoła. Osada ta podlegała jurysdykcji książęcej i zamieszkiwana była przez ludność posługującą się dialektem kaszubskim. Jeszcze na początku XVIII w. parafii św. Piotra podlegało 16 okolicznych wsi, w których ponad 80 procent ludności używało gwary kaszubskiej. W 1722 roku rada miejska poparła wyraźnie stanowisko szlachty należącej do parafii św. Piotra, *„że nikt inny na diakona na Starym Mieście nie może być powołany jak tylko ten, którym (...) również język polski rozumie”*. Kościół odbudowano i rozbudowano w 1797 roku, a następnie rozebrano go w roku 1860. W 1865 roku wzniesiono nowy kościół dla gminy protestanckiej i ta budowla przetrwała do dziś. W 1945 roku kościół został przekazany parafii rzymsko-katolickiej i wówczas poświęcono go zmieniając wezwanie.

Jest to kościół orientowany, zbudowany z cegły na planie prostokąta, jednoprzestrzenny, pseudo bazylikowy. Od wschodu prezbiterium zamknięte półokrągłą apsydą, sklepioną konchą, a zlokalizowana od zachodu czworokątna wieża zwieńczona jest ośmiokątnym

helmem, od północy dobudowano zakrystię na rzucie prostokąta. W elewacjach otwory okienne zamknięte są półkoliście i wypełnione witrażami, w zwieńczeniu elewacji znajduje się fryz ceglany, na narożnikach korpusu oraz wieży znajdują się sterczyny z ceramicznymi kwiatonami. Wnętrze nakryte jest sufitem drewnianym wspartym na filarach, drewniana empora w kształcie podkowy typowa jest dla świątyń o obrządku protestanckim. Wyposażenie z okresu budowy stanowią ołtarze, organy, drewniane ławki i konfesjonały (brak ambony).

11) Kościół p.w. Św. Jacka

Na południowych krańcach średniowiecznego miasta Słupska, w najbliższym sąsiedztwie Zamku Książąt Pomorskich, wznosi się jeden z najciekawszych i najbogatszych w pamiątki historyczne kościołów Ziemi Słupskiej, poddominikański kościół pod wezwaniem św. Jacka. Analiza istniejącego obecnie kościoła pozwala przypuszczać, że reprezentował on typowy przykład budownictwa zakonów żebraczych, jakimi byli dominikanie. Wynikało to ze ściśle określonej funkcji świątyń dominikańskich i reguł budowlanych określających wielkość i kształty zasadniczych składników kościoła. Posiadały one z reguły wydłużone prezbiterium przeznaczone dla zakonników oraz część nawową dla wiernych. Słupski kościół składał się z siedmio przęsłowej nawy o gwiaździstym sklepieniu (zachowana do dziś) oraz nie istniejącej obecnie północnej nawy przylegającej do czterech przęseł od zachodu. Łączyła się ona z wnętrzem szerokimi arkadami, których zarysy widoczne są w ścianie. Szereg elementów formy zewnętrznej kościoła wskazuje na powiązanie słupskiej świątyni z budownictwem dominikanów innych terenów, a zwłaszcza Pomorza Gdańskiego. Przełomowym okresem w dziejach słupskiego kościoła jest początek XVII wieku. W tym to czasie jego odbudowę podjęła księżna Erdmuta, żona księcia zachodniopomorskiego Jana Fryderyka. W trakcie odbudowy kościół został przedzielony murem na dwie części. Wschodnia stała się kościołem zamkowym, a część zachodnia pełniła różne funkcje gospodarcze. Odbudowę zakończono w 1602 roku, a 24 czerwca został konsekrowany, otrzymując wezwanie św. Jana (najprawdopodobniej dla uczczenia patrona księcia Jana Fryderyka). Funkcję kościoła zamkowego budowla ta pełniła do śmierci ostatniego spadkobiercy dziedzictwa Gryfitów - księcia Ernesta Bogusława Croya, zmarłego w 1684 roku. Przez ten okres kolejni rezydenci sąsiedniego zamku dbali o utrzymanie kościoła i wyposażyli jego wnętrze w wiele wspaniałych dzieł sztuki zachowanych do naszych czasów. Dopiero w roku 1875 nastąpiła istotna przebudowa kościoła przeprowadzona zgodnie z panującą w tych czasach tendencją w architekturze i konserwatorstwie, która doprowadziła do przesadnej regotycyzacji. W trakcie prac rozebrano północną nawę boczną oraz arkady łączące ją z nawą główną, wymieniono zewnętrzne lico murów i dodano przypory. W ścianie południowej, w części wschodniej przebito w przyziemiu rząd okien i dobudowano zakrystię. Zmieniono również cały detal architektoniczny, elementy dekoracji rzeźbiarskiej. Dalsze, kolejne zmiany nastąpiły po pożarze kościoła w roku 1892 i ciągnęły się po pierwsze lata XX wieku. Wtedy to zaistniała konieczność założenia nowej więźby dachowej, dach został podwyższony, odbudowano w nowej formie szczyt od strony wschodniej, wieżę przykryto helmem o

formach barokowych. Taki też kościół przetrwał do naszych czasów. Po przeprowadzeniu remontu w 1946 roku został ponownie konsekrowany otrzymując wezwanie św. Jacka. Od roku 1981 stanowi samodzielny kościół parafialny.

12) Brama Nowa

Brama Nowa była jedną z trzech głównych średniowiecznych bram miejskich. Zamykała ona wjazd do miasta z kierunku Sławna, Darłowa i Szczecina. Wkrótce po otoczeniu miasta drewnianą palisadą, wzmiankowaną po raz pierwszy w 1325 roku, przystąpiono do budowy miejskich murów obronnych z kamienia i cegły oraz bram miejskich. W pierwszej kolejności powstały dwie bramy, Młyńska i Holstenów, na obu krańcach głównego ciągu komunikacyjnego; miasta, który wiódł wówczas dzisiejszymi ulicami Grodzką i Michała Mostnika.

Brama Nowa powstała niewątpliwie nieco później, na co wskazuje jej nazwa jak i układ przestrzenny przyległej zabudowy. W 1477 roku pożar strawił szczyty i dwuspadowy dach bramy. Około 1650 roku bramę zwieńczono barokowym hełmem, a w roku 1724 przykryto ją czterospadowym dachem namiotowym z latarnią. W latach 1724-1755 w Bramie Nowej urządzono więzienie karne oraz Dom Pracy Przymusowej - przędzalnię wełny, w której zatrudniono żebraków, włóczęgów i Cyganów. W 1836 roku poszerzono przejazd i odnowiono elewację zachodnią bramy. Od połowy XIX wieku do I wojny światowej brama była użytkowana jako warsztaty wojskowe. W 1924 roku, po przeprowadzeniu prac remontowych i adaptacyjnych, zlokalizowano tu muzeum regionalne, którego ekspozycja objęła zbiory stowarzyszenia historyczno-krajoznawczego założonego w 1906 roku. Funkcje muzealne brama pełniła do roku 1965, w którym siedzibę muzeum przeniesiono do odrestaurowanego Zamku Książąt Pomorskich. Po przeprowadzeniu prac konserwatorskich i adaptacyjnych w bramie znalazła siedzibę Galeria Pracowni Sztuk Plastycznych „Nowa Brama”. Brama Nowa jest budowlą masywną, założoną na planie prostokąta o wymiarach 12,3m x 10,5m i wysokości 16,8m. W latach 1910-1959 przez wrota bramy przejeżdżały słupskie tramwaje.

13) Słupski Ratusz miejski

Ratusz, położony na placu Zwycięstwa pod numerem 3, to neogotycki monument z 1901 roku. Pod koniec XIX wieku ówczesny Ratusz miejski, okazał się zbyt ciasny. Wzniesiono go sto lat wcześniej na obecnym Starym Rynku. Za pomysłodawcę budowy nowego ratusza uważamy burmistrza przełomu wieków Hansa Mathiesa. Wymógł on na Radzie Miejskiej decyzję o budowie nowego ratusza. Początkowo ratusz miał stanąć przy obecnej Alei Sienkiewicza (niem. Blücherplatz, następnie Bismarckplatz), ale ze względu na tamtejszy podmokły grunt, wybrano obecne miejsce. Do połowy XIX wieku w miejscu obecnego placu Zwycięstwa, falowało sobie spokojnie bajorko zwane Quebbe. W połowie wieku XIX, na zlecenie Rady Miejskiej, zostało ono zasypane w ciągu siedmiu lat przez mistrza piekarskiego, niejakiego Wienandta. W latach 1848-1855 rozkopał on tzw. Górę św. Piotra, skąd wywiózł ponad 30 tysięcy furmanek piasku. Z powstałej niecki powstał, w latach 1924-1926, stadion sportowy im. feldmarszałka Rzeszy Niemieckiej Paula von Hindenburga, dzisiaj zwany Stadionem 650-lecia. Tak powstał plac zwany z początku Wollmarktem (Targiem Wełnianym), a następnie, do końca II wojny światowej, placem

Heinricha von Stephana, słupszczanina, ministra poczty Rzeszy Niemieckiej i wynalazcy kartki pocztowej. Okazały gmach słupskiego ratusza wzniesiono w ciągu zaledwie dwóch lat. Powstał wg projektu i pod nadzorem berlińskiego architekta prof. Karla Zaara i inżyniera Rudolfa Vahla. Wygrali oni ogłoszony w tej sprawie konkurs. Budowę rozpoczęto w kwietniu 1899 roku. Trwała nieco ponad 2 lata i, jak to z budowlami bywa, dwukrotnie przekroczyła planowany budżet. Na skutek tego burmistrz Hans Mathies znalazł się w poważnych kłopotach i w końcu stracił swoje stanowisko. Uroczyste oddanie nowego gmachu nastąpiło 4 lipca 1901 roku. Słupski Ratusz należy do nielicznych w Polsce, które zachowały swój wystrój i specyficzny klimat, jaki nadali mu jego twórcy. Wita nas już piękny hol wejściowy z monumentalnymi malowidłami przedstawiającymi Targ Rybny w Słupsku oraz wyładunek w porcie w Uście w holu wejściowym (dzieła F. Klein-Chevaliera). Na korytarzach zachowały się nawet lampy z kurkami gazowymi, a na klatkach schodowych - witraże. W gabinecie Prezydenta Miasta do dzisiejszych czasów dotrwały oryginalne tapety sprzed ponad stu lat oraz biurko pierwszego burmistrza, a także witraże i gazowy żyrandol. Godna uwagi jest sala obrad Rady Miejskiej z dwoma ściennymi malowidłami. Przedstawiają one historyczne momenty z dziejów miasta: wtórne nadanie mu praw miejskich w roku 1310 przez margrabiów magdeburskich Jana i Waldemara oraz wykupienie Słupska przez mieszczan spod 12-letniej władzy Krzyżaków.

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. położenie geograficzne- bezpośrednie sąsiedztwo terenów o charakterze turystycznym, letniskowym; 2. niezła dostępność komunikacyjna- położenie na trasie Gdańsk-Szczecin; 3. przyjazna skala miasta; 4. rzeka Słupia wraz z bulwarami; 5. dobrze zachowana zabudowa historyczna z różnych okresów, w tym bogaty zasób architektury willowej; 6. bogactwo zasobów różnych grup zabytków: nieruchomych, ruchomych, archeologicznych, zieleni zabytkowej; 7. szlaki turystyczne, piesze i rowerowe, które łączą obiekty dziedzictwa kulturowego miasta i umożliwia powiązania z gminami sąsiednimi; 8. dobry stan zachowania zabytków architektury sakralnej; 9. pozytywna rola kościołów i związków wyznaniowych w dziedzinie ochrony zabytków świadczących o bogatej historii miasta; 10. lokalizacja zabytków o znaczeniu ponadregionalnym, krajowym i europejskim; 11. dobry stan utrzymania obiektów zabytkowych	1. obiekty zabytkowe nieoznakowane w sposób czytelny lub wcale 2. niewielka ilość materiałów źródłowych dotyczących dziedzictwa kulturowego 3. różnorodność kulturowa mieszkańców ze względu na niejednorodne pochodzenie, brak wspólnych tradycji, 4. brak świadomości społecznej znaczenia zabytków i roli mieszkańców w opiece nad zabytkami; 5. zły stan techniczny obiektów historycznych, zabytkowych, w szczególności dotyczy to obiektów położonych poza śródmieściem 6. brak wiedzy mieszkańców o obiektach zabytkowych w mieście oraz o dziedzictwie niematerialnym 7. brak lub niski poziom wiedzy o prawnych zobowiązaniach właścicieli do należytego utrzymania obiektów zabytkowych 8. brak świadomości o możliwościach wykorzystania potencjału obiektów zabytkowych na potrzeby działalności gospodarczej; 9. słaby poziom wiedzy zarządzających obiektami zabytkowymi oraz niedobór kadr wykwalifikowanych w kierunku zarządzania i konserwacji tego zasobu; 10. nieutożsamianie się społeczności z lokalnymi

zlokalizowanych w śródmieściu, będących w posiadaniu miasta i wspólnot;

12. Gminny Program Rewitalizacji, który wprowadza instrumenty umożliwiające poprawę stanu obiektów historycznych, zlokalizowanych w zasięgu Programu;
13. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uwzględniające ochronę dziedzictwa kulturowego, w tym zapisy bezpośrednio chroniące obiekty zabytkowe, historyczne;
14. największa kolekcja prac Witkacego i działania popularyzujące jego działalność artystyczną;
15. dobra promocja miasta.

wzorcami architektury oraz zagospodarowania przestrzeni

11. niewielkie zainteresowanie inwestowaniem w obiekty zabytkowe, postrzeganie zabytku jako potencjalne komplikacje w procesie inwestycyjnym;
12. brak świadomości o możliwościach wykorzystania potencjału obiektów zabytkowych na potrzeby działalności gospodarczej;
13. brak wiedzy o źródłach i sposobach pozyskiwania środków na prace remontowo-konserwatorskie przy obiekcie zabytkowym;
14. mieszana struktura własnościowa, utrudniająca porozumienie w sprawie remontów;
15. brak poszanowania dziedzictwa przedwojennego, w szczególności miejsca pamięci, cmentarze poniemieckie;
16. brak środków przeznaczonych na badania naukowe w zakresie dziedzictwa kulturowego;.

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. możliwość pozyskiwania przez właścicieli i użytkowników zabytków dotacji i dofinansowań na wykonywanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych w tych zabytkach z różnorodnych źródeł (z budżetu miasta, budżetu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, samorządu wojewódzkiego i funduszy unijnych), 2. wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla rozwoju działalności gospodarczej, w tym dla rozwoju turystyki i działalności kulturalnej; 3. aktywny udział stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i instytucji kultury w kultywowaniu i zachowaniu lokalnego dziedzictwa kulturowego, w szczególności dziedzictwa niematerialnego; 4. edukacja mieszkańców i przedsiębiorców o zasobach kulturowych miasta i możliwościach poprawy stanu technicznego, estetycznego oraz wykorzystania ich; 5. zwiększenie wiedzy o walorach miasta wśród potencjalnych turystów 6. szersza promocja miasta pod kątem zasobów historycznych; 7. wyjście festiwalu w przestrzeń publiczną, obudowanie ich programu o atrakcyjny program edukacyjny, zawierający np. warsztaty artystyczne, spotkania z artystami itp. w celu włączenia w życie kulturalne szerszego grona mieszkańców 8. wykorzystanie potencjału miejsc komercyjnych w celu wykreowania przestrzeni kulturotwórczej, w której	1. brak wystarczających środków finansowych na prace remontowe i konserwatorskie przy obiektach zabytkowych; 2. postępująca dekapitalizacja zasobów zabytkowych, np. kompleks browaru, 3. skomplikowane i czasochłonne procedury ubiegania się o środki zewnętrzne skutkujące stosunkowo niewielkim wykorzystaniem środków z Unii europejskiej, w szczególności dotyczy to prywatnych właścicieli; 4. brak jednoznacznych przepisów i regulujących działania przy obiektach zabytkowych niewpisanych do rejestru zabytków; 5. ograniczenie możliwości pozyskiwania funduszy na prace remontowo-konserwatorskie dla obiektów cennych historycznie a niewpisanych do rejestru zabytków; 6. samowolne działania przy obiektach zabytkowych, likwidacja historycznych detali architektonicznych w trakcie termomodernizacji lub niekontrolowane rozbiórki obiektów o walorach zabytkowych; 7. remonty obiektów zabytkowych, w efekcie których zatracony zostaje pierwotny, historyczny charakter elewacji, powolna utrata i zacieranie wartości obiektów historycznych, zabytkowych podlegających ochronie;; 8. brak skutecznych mechanizmów wdrażania strategii mających na celu ochronę i opiekę nad zabytkami; 9. zdarzenia losowe i klęski żywiołowe, np. powódzie, wiele obiektów o walorach zabytkowych zlokalizowanych jest na terenach zagrożenia

można prowadzić działania mające na celu wzmocnienie powodziowego; tożsamości lokalnej i edukacyjnej;

9. wykorzystanie potencjału miejsc komercyjnych w celu wykreowania przestrzeni kulturowej, w której można prowadzić działania mające na celu wzmocnienie tożsamości lokalnej i edukacyjnej;

10. renowacja obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków, bądź w rejestrze zabytków, stanowiących dziedzictwo kulturowe,

11. programy na rzecz zachowania i upowszechniania dziedzictwa materialnego i niematerialnego charakterystycznego miasta;

12. przywrócenie lokalnej tożsamości i ożywienie kulturalne poprzez warsztaty historyczne i żywe lekcje historii;

7. Założenia programowe

Program Opieki nad Zabytkami Miasta Słupska na lata 2016-2019 ma służyć ochronie i wykorzystaniu lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego do wielu dziedzin życia społecznego w celu jej rozwoju gospodarczego. Wspieranie rozwoju miasta z jednoczesnym poszanowaniem jego dziedzictwa kulturowego, powinno stanowić podstawę wszelkich działań, tak aby uczynić go miejscem atrakcyjnym i przyjaznym dla mieszkańców i przyjezdnych. W założeniach programowych i działaniach programu powinna zostać uwzględniona specyfika miasta Słupska wynikająca z jego położenia, historii, przemian społecznych i gospodarczych. Wynikiem realizacji celów określonych w programie opieki powinno być przejście od pasywnej ochrony i częściowych działań konserwatorskich do stosowania zintegrowanego zarządzania zasobami dziedzictwa kulturowego.

Założeniami programu opieki nad zabytkami są:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania miasta;
- 2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, w planach zagospodarowania przestrzennego;
- 3) wdrażanie instrumentów finansowych prowadzących do skutecznej poprawy stanu obiektów zabytkowych i krajobrazu kulturowego oraz utrzymanie ich stanu;
- 4) kreowanie modelu odpowiedzialności za zasoby dziedzictwa kulturowego w gminie wśród mieszkańców i we władzach samorządowych;
- 5) skuteczne wykorzystywanie prawnych form ochrony zabytków

Celem strategicznym Programu Opieki jest zachowanie dziedzictwa kulturowego gminy służące rozwojowi gospodarczemu gminy i pogłębianiu tożsamości jej mieszkańców.

Priorytety, kierunki i zadania programu opieki

Priorytet I Ochrona i zarządzanie dziedzictwem kulturowym	
kierunki	zadania
Kierunek 1 uwzględnianie problematyki dziedzictwa kulturowego w programach strategicznych i planach rozwoju miasta	- wprowadzenie zagadnień dziedzictwa w dokumentach wyznaczających kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego miasta, takich jak: Strategia Rozwoju Miasta Słupska, Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Słupska, Wieloletnia Prognoza Finansowa, Gminny Program Rewitalizacji, miejscowe plany rewitalizacji, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - sporządzanie, w zależności od potrzeb, specjalistycznych opracowań badawczych i dokumentacyjnych w trakcie sporządzania lub aktualizacji powyższych dokumentów - prowadzenie gminnej ewidencji zabytków, bieżąca weryfikacja i aktualizacja jej zapisów - uzupełnienie dokumentacji obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków w postaci tzw. kart adresowych - wprowadzanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących kształtowania przestrzeni w oparciu o poszanowanie historycznego porządku przestrzennego
Kierunek 2 podjęcie zintegrowanych działań zmierzających do zatrzymania degradacji oraz podniesienia walorów obiektów i obszarów zabytkowych	- współpraca z instytucjami funkcjonującymi na terenie miasta w planowaniu i realizacji zadań w zakresie ochrony zabytków - ściśła współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego - kierowanie do Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów i obiektów o dużej wartości historycznej - weryfikacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących dla terenów szczególnie nasyconych obiektami historycznymi - opracowanie miejscowych planów rewitalizacji - poprawa stanu zabezpieczenia budynków zabytkowych będących własnością miasta przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą (monitoring, montaż instalacji p-poż, alarmowej itp.) - poprawa stanu substancji zabytkowej stanowiącej zasób miasta poprzez systematyczne prace remontowe, renowacyjne oraz adaptację do nowych funkcji - działania mające na celu likwidację wysokiej emisji spalin w centrum miastach min.: poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczej oraz podłączanie obiektów do ciepła systemowego - podejmowanie działań w celu pozyskania środków zewnętrznych na działania rewitalizacyjne, renowacyjne, rewaloryzacyjne i adaptacyjne w obiektach zabytkowych będących własnością miasta oraz na utrzymanie tych budynków - wspieranie finansowe prac konserwatorskich i remontowych obiektów zabytkowych poprzez udzielanie dotacji z budżetu miasta - szerokie informowanie o możliwościach pozyskania środków finansowych na remonty i utrzymanie zabytków

	• skuteczne wykorzystywanie prawnych form ochrony zabytków • zagospodarowanie wnętrza wewnątrz kwartałowych w celu zatrzymania dalszej degradacji śródmieścia,
Priorytet II Praktyczne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla wykreowania produktu turystycznego i promocji miasta	
kierunki	zadania
Kierunek 1 Podnoszenie znaczenia i atrakcyjności zabytków i krajobrazu kulturowego w rozwoju kultury i turystyki	• tworzenie szlaków turystyczno-historycznych, ożywianie zabytków poprzez wprowadzenie nowych funkcji, wykorzystanie do celów kulturalnych itp. • Poprawa estetyki przestrzeni publicznych poprzez wprowadzenie elementów małej architektury i oświetlenia, iluminację najcenniejszych zabytków • prowadzenie bieżących prac pielęgnacyjnych terenów zielonych w strefach ochrony konserwatorskiej • odtworzenie historycznych szpalerów zieleni przyulicznej ulice śródmieścia • rewaloryzacja plantów , Placu Powstańców Warszawskich oraz terenów nadrzecznych • uporządkowanie kolorystyki elewacji budynków zabytkowych oraz budynków zlokalizowanych w historycznym centrum miasta • wprowadzenie zapisów regulujących umieszczanie reklam na obiektach zabytkowych (uchwała reklamowa) • Organizowanie i współorganizowanie wydarzeń związanych z obchodami rocznic historycznych i wydarzeń szczególnie istotnych dla dziejów miasta • poprawa dostępności do obiektów zabytkowych dla mieszkańców i odwiedzających • promocja i ochrona mozaik wkomponowanych w obiekty na terenie miasta Słupska • wykorzystanie obiektów zabytkowych do stworzenia sieci punktów obsługi ruchu turystycznego i produktów turystycznych oraz wykorzystanie obiektów na cele kulturalne, społeczne i edukacyjne jak np.: kontynuacja programu „Noc muzeów” w Słupskim Ratuszu
Kierunek 2 Promocja dziedzictwa kulturowego	• Aktywna współpraca z lokalnymi mediami w zakresie popularyzacji dziedzictwa kulturowego • Podjęcie inicjatyw mających na celu włączenie miasta w wojewódzkie i krajowe programy dotyczące dziedzictwa kulturowego • Publikacja na stronach internetowych UM informacji na temat obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków • Publikacja folderów, ulotek, plakatów, przewodników poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego miasta • wspieranie inicjatyw lokalnych w promowaniu zasobów kulturowych i środowiskowych Słupska • opracowanie i oznakowanie tras turystycznych i ciągów spacerowych pozwalających na jednoczesne zapoznanie się z walorami kulturowymi i przyrodniczymi miasta, opracowanie mapy tras turystycznych • wprowadzenie jednolitego systemu tablic informacyjnych dotyczący

	zasobów dziedzictwa kulturowego miasta w ramach Systemu Informacji Miejskiej
Priorytet III Popularyzacja i edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego	
kierunki	zadania
Kierunek 1 budowanie zaangażowania lokalnej społeczności w ochronę dziedzictwa kulturowego spójną z działaniami w ramach gminnego programu rewitalizacji	• uruchomienie narzędzi informacyjnych i promocyjnych w zakresie wparcia właścicieli obiektów zabytkowych w pozyskiwaniu funduszy na remonty i utrzymanie • opracowanie cyklu szkoleń oraz materiałów informacyjnych dla przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych w celu zaprezentowania właściwych metod rewaloryzacji obiektów zabytkowych, zarządzania takimi obiektami oraz możliwości pozyskiwania funduszy na ich remonty oraz utrzymanie • tworzenie miejsc pracy w tkance zabytkowej, w tym utrzymanie zanikających zawodów • włączanie mieszkańców, w ramach partycypacji społecznej, w działania na rzecz ochrony zabytków • tworzenie sieci współpracy pomiędzy różnymi podmiotami, w tym organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami i pasjonatami oraz wspieranie oddolnych inicjatyw społecznych na rzecz ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego • wspieranie idei społecznej opieki nad zabytkami • promowanie i nagradzanie dobrych praktyk w zakresie ochrony budynków zabytkowych • współpraca ze środowiskami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi i pasjonatami w zakresie organizowania i promowania konkursów oraz innych wydarzeń mających na celu przybliżenie historii miasta i wiedzy o zabytkach • stymulowanie zasad partnerstwa oraz odpowiedzialności właścicieli obiektów o podstawowym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego na terenie miasta
Kierunek 2 edukacja społeczna i popularyzacja wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego	• kreowanie modelu odpowiedzialności za zasoby dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców i we władzach samorządowych • współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi w dziedzinie propagowania problematyki dziedzictwa • współorganizacja i uczestnictwo w konferencjach, szkoleniach, warsztatach i wykładach dotyczących działań w zakresie rewitalizacji, ochrony i promocji zabytków oraz walorów kulturowych • popularyzacja zasobów kulturowych w środkach masowego przekazu • popularyzowanie wiedzy o walorach kulturowych oraz promocja wydarzeń z nimi związanych poprzez stronę internetową, wystawy plenerowe i inne źródła • opracowanie, aktualizowanie i udostępnianie baz danych o zasobach kulturowych miasta • organizacja działań kulturalnych i performatywnych w przestrzeniach zabytkowych

8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami

8.1. Instrumenty prawne

Problematyka zachowania dziedzictwa kulturowego będzie uwzględniana przez władze miasta w trakcie realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W ramach posiadanych instrumentów prawnych miasto przyczyniać się będzie do:

- opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego,
- wspierania prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych przy zabytkach nieruchomych wraz z ich otoczeniem oraz w historycznych układach przestrzennych, a także zabytkowego wyposażenia i wystroju,
- w Gminnym Programie Rewitalizacji zawarto zapisy dotyczące ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji, czyli nowego narzędzia wprowadzonego ustawą o rewitalizacji w ramach którego możliwe będzie udzielanie wsparcia finansowego (do wysokości połowy kosztów) na wykonanie prac remontowych przy obiektach zlokalizowanych na obszarach objętych strefą rewitalizacji. Tym samym katalog obiektów które można dotować ze środków publicznych poszerzony zostanie także o nieruchomości ujęte w ewidencji ochrony zabytków.
- Ustawa o Rewitalizacji umożliwiła na obszarze Rewitalizacji uchwalenie miejscowych planów rewitalizacji, które oprócz standardowych elementów planów miejscowych mogą zawierać także: ustalenia dotyczące charakterystycznych cech elewacji, opracowanie przekrojów ulic, opracowanie wizualizacji i kolorystyki pierzei. W Słupsku zaplanowano objęcie mpr dwóch obszarów urbanistycznych : miasta lokacyjnego wraz z aleją Wojska Polskiego oraz obszar kwartału ulic: Długa, Płowiecka, Jaracza, Ogrodowa, Sygietyńskiego.

8.2. Instrumenty koordynacji

Realizacja Programu wymaga współpracy z instytucjami ochrony zabytków różnych szczebli, w tym z organizacjami pozarządowymi, parafiami z terenu miasta, wspólnotami mieszkaniowymi i innymi interesariuszami będącymi użytkownikami lub właścicielami obiektów zabytkowych. Jednym z elementów koordynacji ochrony dziedzictwa kulturowego może być, na obszarze rewitalizacji, Komitet Sterujący.

8.3. Instrumenty finansowe

Podstawowym narzędziem finansowym dla zachowania najcenniejszych zabytków gminy będą dotacje udzielane z budżetu miasta na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Planowane jest również wykorzystanie funduszy unijnych oraz dostępnych dofinansowań samorządu województwa pomorskiego.

8.4. Instrumenty społeczne

W działaniach Gminy przewidywane jest prowadzenie działań z zakresu współpracy i współdziałania z właścicielami oraz użytkownikami zabytków (władzami kościelnymi i parafiami, osobami fizycznymi oraz spółkami), a także edukacja i informacja odnośnie dziedzictwa kulturowego miasta.

8.5. Instrumenty kontrolne

Zadania sformułowane w niniejszym programie przewidują stosowanie dwóch form monitoringu jego realizacji: monitoringu zasobów (poprzez utworzenie i stałą aktualizację

9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami

Za monitorowanie realizacji Programu Opieki odpowiada Prezydent miasta Słupska, który co dwa lata będzie przedstawiał Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji programu. Stała obserwacja, analiza procesu wdrażania, bieżąca ocena stopnia realizacji poszczególnych zadań, identyfikowanie trudności, obszarów problemowych i szacowanie ryzyka oraz rekomendowanie działań naprawczych i nowych rozwiązań stworzy możliwość wzrostu efektywności działań programu.

- 1) Przykładowe kryteria prowadzenia oceny realizacji programu opieki:
- 2) poziom procentowy wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami,
- 3) liczba zrealizowanych konkursów, wystaw i działań edukacyjnych na terenie gminy,
- 4) liczba przygotowanych/wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników),
- 5) liczba i długość utworzonych szlaków turystycznych i tematycznych ścieżek rowerowych,
- 6) liczba szkoleń/liczba osób biorących udział w szkoleniach związanych z ochroną i popularyzacją dziedzictwa kulturowego,
- 7) liczba programów, w których ujęto zagadnienia dziedzictwa kulturowego
- 8) liczba sporządzonych opracowań specjalistycznych badawczych i dokumentacyjnych
- 9) liczba poradników, informatorów skierowanych do właścicieli obiektów zabytkowych
- 10) liczba zaktualizowanych obiektów w gminnej ewidencji zabytków oraz opracowanych dla nich kart informacyjnych
- 11) liczba złożonych wniosków o wpis do rejestru zabytków
- 12) liczba obiektów poddanych pracom konserwatorskim, renowacyjnym i adaptacyjnym do nowych funkcji
- 13) liczba tablic z opisem obiektów
- 14) kwoty dotacji udzielonych na prace konserwatorskie, renowacyjne i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych

10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami

Podstawową zasadę finansowania zadań z zakresu opieki nad zabytkami określa Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku. Zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale 7 w/w Ustawy, obowiązek sprawowania opieki nad zabytkami, w tym finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku spoczywa na osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do zabytku. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej w/w tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest jej zadaniem własnym.

Zadania wskazane w niniejszym programie opieki nad zabytkami odnoszą się do terenu całej gminy jako terytorium administracyjnego, a nie wyłącznie do władz samorządowych. Źródła finansowania programu nie będą zatem pochodziły wyłącznie ze strony samorządu. Wsparciem dla realizacji zadań mogą być środki publiczne przekazywane w formie dotacji celowej, udzielanej na wniosek właściciela, użytkownika lub osób przez nie upoważnionych, będących zarówno osobami fizycznymi jak i jednostkami samorządu terytorialnego.

Dofinansowanie zadań związanych z opieką nad zabytkami może pochodzić z różnych źródeł: krajowych i zagranicznych.

Źródła zewnętrznego finansowania można podzielić następująco:

1) Źródła krajowe:

- Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego ;
- Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: „Dziedzictwo kulturowe”, „Promesa Ministra Kultury” oraz inne programy operacyjne
- Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji - Fundusz na remont i konserwację obiektów sakralnych
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (finansowanie zabytkowych parków wpisanych do rejestru zabytków oraz finansowania publikacji związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego),
- fundusz kościelny; - Fundusz Termomodernizacji i Remontów;
- Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa;
- Krajowy Fundusz Zabytków
- Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- dotacje samorządu województwa dla jednostek samorządu terytorialnego innych szczebli dla realizacji zadań z zakresu kultury i sztuki
- dotacje, granty, nagrody samorządu województwa dla podmiotów nie zaliczanych do sektora finansów publicznych
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego i programy sektorowe
- dotacje i fundusze celowe rządowych i pozarządowych programów pomocowych

2) Źródła zagraniczne:

- źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych i funduszy spójności, w tym:

- Program Operacyjny Polska Cyfrowa (PO PC 2014- 2020)
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014 - 2020 (RPO WP 2014 - 2020)
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 (PO IŚ 2014-2020)

3) Źródła gminy i lokalne

- środki własne budżetu gminy,
- dotacje podmiotowe dla instytucji, których organizatorem jest samorząd gminy,
- dochody własne instytucji kultury,
- kredyty bankowe zaciągane przez miasto na realizację określonych celów i inwestycji,
- zyski z działalności statutowej i gospodarczej,
- odsetki z kont i rachunków bankowych,

10. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

Zgodnie z art. 81 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach jest również obowiązkiem jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest ponadto jej zadaniem własnym.

W dniu 16 grudnia 2009 roku Rada Miejska w Słupsku podjęła uchwałę Nr XLVI/716/09 w sprawie zasad udzielania dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Przyznawanie dotacji odbywa się podstawie wniosków złożonych w roku poprzedzającym planowaną inwestycją w celu zapewnienia środków w planowanym budżecie.

Miasto w następnych latach planuje prace remontowo-konserwatorskie na kolejnych odcinkach murów obronnych wraz z zagospodarowaniem otoczenia zabytku. Innym, ważnym dla miasta obiektem, który wymaga nieustających nakładów na prace remontowo-konserwatorskie, jest budynek Ratusza, w którym na bieżąco są prowadzone prace ze środków własnych. Część obiektów zabytkowych, objętych prawnymi formami ochrony konserwatorskiej oraz obiektów o wysokich walorach historycznych, lecz nieobjętych prawnymi formami opieki, będzie rewaloryzowana w ramach projektu „Łamiemy bariery, łączymy pokolenia - rewitalizacja obszaru Podgrodzia, Starego Miasta i Śródmieścia Miasta Słupska”, który ma być finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, Poddziałania 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta.

Przewiduje się, że ponowne włączenie historycznej tkanki miasta w korzystne procesy społeczno-gospodarcze z zachowaniem ochrony, autentyczności i integralności dziedzictwa kulturowego, będzie wykraczało poza ramy czasowe Programu z uwagi na złożoność tych procesów. Wypracowane w latach 2017-2022 nowatorskie, innowacyjne i zintegrowane rozwiązania w zakresie dziedzictwa kulturowego będą istotnym punktem odniesienia dla kolejnych programów oraz dla procesów rewitalizacji.

Rada Miejska w drodze uchwały może określić corocznie wysokość wydatków na ochronę środowiska kulturowego, w tym na realizację Programu Opieki nad Zabytkami. Wydatki na realizację zadań inwestycyjnych powinny być wprowadzone do rocznych i wieloletnich planów inwestycyjnych. Celowym byłoby określenie poziomu procentowego w budżecie gminy wysokości planowanego przez miasto finansowania zadań z zakresu opieki nad zabytkami, a także ustalenie, uaktualnienie zasad udzielania dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach.

Prezydent Miasta Słupska przedstawi co 2 lata Radzie Miejskiej w Słupsku sprawozdanie z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami. Po czterech latach od uchwalenia Program zostanie zaktualizowany i ponownie przedstawiony Radzie Miejskiej w Słupsku.